

Hem ljuva familjehem

En kvalitativ undersökning om familjehemsföräldrars upplevelser och erfarenheter av uppdraget i det moderna samhället

Emilia Cederholm & Viktoria Osgyan

LUNDS UNIVERSITET
Socialhögskolan

SOPA63
VT 13

Handledare: Malinda Andersson

Förord

Först och främst vill vi tacka samtliga av våra respondenter för att ni hjälpt oss med detta arbete, utan er hade vi inte klarat detta! Ni har ställt upp i vått och torrt, mottagit oss på obekväma tider och helger, bjudit på fika och delat mer er av era familjer. Vi tackar innerligt för alla era berättelser och tankesätt ni delat med er av till oss. Under arbetets gång har vi lärt oss otroligt mycket, det har varit väldigt intressant att få lärdom om samtliga familjers funktion och relation.

Vi vill även tacka vår handledare, Malinda Andersson, för ett gott samarbete med inspiration och stöd genom arbetets gång. Även ett varmt tack för lugnandet av våra nerver och lite extra tid när det behövts som mest!

Emilia Cederholm & Viktoria Osgyan

Abstract

Authors: Emilia Cederholm & Viktoria Osgyan

Title: Home sweet foster home

Supervisor: Malinda Andersson

Assessor:

The purpose of this study is to describe and analyze the role of a foster parent and its commission. By interviewing five foster families we have been given answers to our purpose, question formulations and transcribed the interviews. We have examined the foster parents' experience of the family conception and their relation to the foster child, their motive of becoming a foster home and how they experience the economical fee they are getting by being a foster home. We have also examined the foster parents' experience of the relation between the foster child and their biological parents. The result is that neither of the foster homes see their commission as a job. They want to give a child a good home where they can grow up with good care, love and laughter, but they also say that the extra time and work the foster child's needs requires a fee. The biological parents turned out to be a difficulty in foster families with young foster children, though in the foster families with older foster children, the biological parents did not seem like an issue. The foster families with young foster children experienced the foster child as their own biological children, in comparison to foster families with older foster children, which described it more like they were a friend with rules. In all the foster families the initiative of becoming a foster home was the woman's suggestion. We have analyzed the result of the interviews with theories such as individualization and risk society.

Key words: foster home, foster family, foster child/children, foster parents, biological parents, commission, experience, individualization, risk society

Innehållsförteckning

1 Inledning	5
1.1 Problemformulering	5
1.2 Syfte	6
1.3 Frågeställningar	6
2 Bakgrund	7
2.1 Begreppsförklaring	8
3 Tidigare forskning	9
3.1 Perspektiv på familj och familjehem.....	9
3.2 Uppdragets påverkande faktorer	11
4 Teori	13
4.1 Teorins relevans för uppsatsen.....	13
4.2 Individualisering	13
4.2.1 Vad är individualisering?	13
4.2.2 Hur påverkar individualisering individ, sociala relationer och familj?	14
4.3 Risksamhället	15
4.3.1 Vad innebär risksamhället?.....	15
4.3.2 Konsekvenser för familj och barn?.....	15
5 Metod	17
5.1 Val av metod – kvalitativa intervjuer	17
5.2 Metodens tillförlitlighet.....	18
5.3 Urval och avgränsningar	19
5.4 Intervjuer och bearbetning av material	20
5.5 Presentation av familjehemmen.....	21
5.6 Arbetsfördelning	22
5.7 Tillvägagångssätt.....	22
6 Etiska överväganden	23
7 Resultat & Analys	24
7.1 Varför familjehem?	24
7.1.1 Olika motiv till att bli ett familjehem	24
7.1.2 Ersättning, avgörande motiv?	27
7.2 Barnets roll och synen på familj.....	30
7.2.1 Barnets förtroende för familjehemmet.....	30
7.2.2 Barnets integrering i familjehemmet.....	32
7.2.3 Familjehem – en ”riktig” familj?	34
7.3 Relationen till biologiska föräldrar	35
7.3.1 Samhällsförändringar medför nya krav på föräldraskap	36
7.3.2 Splittrade åsikter kring barnets bästa	37

7.4 Utmaningar och förmåner med uppdraget	39
7.4.1 Andra sociala nät påverkas	39
7.4.2 "Tillfälliga vårdare" – men ändå inte?.....	40
7.4.3 Väger upp svåra stunder	42
8 Avslutande diskussion	43
Referenslista	45
Bilagor.....	48

1 Inledning

1.1 Problemformulering

Enligt Höjer (2012:158) ska barn och ungdomar genom familjen erhålla nära relationer och omsorg för att få möjlighet att utvecklas på bästa tänkbara sätt.

I vår kultur finns ett grundantagande om att barn och ungdomar ska vara en del av en familj, det är inom familjens ram som barns behov av kärlek, trygghet och omsorg i första hand ska tillgodoses (Höjer 2012:158).

För barn och ungdomar som behöver omsorg utanför sitt eget hem är familjehemsvården den mest nyttjade vårdformen. Den känslomässiga relationen är oftast en givande faktor för barnets utveckling till att bli en trygg och välbalanserad människa (Norström & Thunved 2011:183). Ett familjehem innebär att en familj öppnar upp ett nytt hem för en annan individ, under kortare eller längre tid. Individen ska känna att den får stöd, vägledning och ett varmt hem. Att vara familjehem innebär ett stort ansvar, där den placerade individen står i centrum (Canow, 2010:10,35). Sveriges kommuner och landsting uppger att nästan 25 000 barn och ungdomar mellan 0-20 år nyttjade familjehemsvården år 2010 (skl.se).

Finn (1994:389) menar att den traditionella kärnfamiljen (mamma, pappa, biologiska barn) är den typiska idealfamiljen för familjehemmet. Trots detta förklarar Johansson (2009:50) att dagens samhälle allt mer övergått från den traditionella kärnfamiljen och industrisamhället, till ett mer moderniserat och individualiserat samhälle. Bäck-Wiklund (2005:17) menar följaktligen att dagens familjeliv ser olika ut på grund av moderniseringen. Vår uppsats grundar sig i familjehem vilka, enligt Höjer (2001:222), är exempel på nya familjebildningar. Familjen tar då emot ett placerat barn och på så vis bildas nya förhållningssätt och relationer inom familjen. Familjestrategin förändras där familjen måste finna nya sätt att lösa svårigheter och konflikter, för att finna närhet och förtroende.

Trots att familjehemsvården idag är den mest använda vårdformen, finns det för lite kunskap kring vad uppdraget egentligen innebär. Höjer (2001:1,17) menar att det finns få riktlinjer i de regler och lagar, inom den sociala barnvården, som förklarar en god familjehemsfamilj. Det är därför svårt att veta vad det innebär att vara familjehemsförälder. Höjer lyfter fram en svårighet gällande familjehemsuppdraget där hon menar att det är otydligt, då familjehemsföräldrarna förväntas ge en god omsorg till det placerade barnet, utan att ersätta dess vårdnadshavare. De förväntas uppfylla denna föräldraaspekt samtidigt som de endast

fungerar som ”tillfälliga” vårdare. Således menar hon att det ligger vid stor vikt att öka kunskapen om familjehemsföräldraskapet för att familjen skall kunna hantera sitt uppdrag.

Då Höjer menar att det ligger vid stor vikt i socialt arbete, att öka kunskaperna gällande familjehemsvården, vill vi synliggöra familjehem, med fokus på familjehemsföräldrarna och deras syn på uppdraget som familjehem i Sverige. Vår undersökning är baserad på kvalitativa intervjuer av familjehemsföräldrar där de får möjlighet att berätta om sina upplevelser och erfarenheter. Uppsatsen är fokuserad på familjehem vilka har barn och unga placerade och mynnar ut i nedanstående syfte och frågeställningar.

1.2 Syfte

Syftet med detta arbete är att undersöka familjehemsföräldrars upplevelser och erfarenheter av att vara familjehem.

1.3 Frågeställningar

- Hur beskrivs familjehemsföräldrars motiv till att vilja bli familjehem?
- Hur upplever familjehemsföräldrar sina familjerelationer?
- Hur upplever familjehemsföräldrar relationen till de biologiska föräldrarna?
- Hur ser familjehemsföräldrar på utmaningar och förmåner som uppdraget medför?

2 Bakgrund

Socialtjänstförordningen 3 kap 2 § definierar ett familjehem följande:

Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård och fostran eller vuxna för vård och omvårdnad och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt.

Börjesson, et al. (1976:17) uppger att det finns två grunder till ett barns placering i familjehem. Den ena innebär ett samhällsingripande där varken barn eller förälder själva aktivt tagit tag i det, eller önskar en placering. Det är då myndighetspersoner som fråntar föräldrarna sitt direkta ansvar över barnet. Den andra grunden är baserad på ett aktivt samtycke från föräldern och på så vis är familjehemsplaceringen frivillig. Dessa grunder har en flytande gräns då till exempel tjänstemän hellre uppmanar föräldrar till att begära och samtycka till en frivillig placering, än att behöva ta ett tvångsmässigt beslut (*ibid.*). Placeringar på frivillig väg placeras genom Socialtjänstlagen (SoL) medan Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) tvångsplacerar (Canow 2010:32).

Enligt Höjer (2001:11-12) har de vårdnadshavare vilka inte kan tillgodose barnets omsorgsbehov möjligen missbruksproblematik, psykisk ohälsa eller förståndshandikapp. Dessa vårdnadshavare kan således inte tillgodose barnets behov i kärlek, vård och fostran utan behoven ska istället tillgodoses av familjehemsföräldrarna.

Norström & Thunved (2011:194) uppger att Socialtjänsten har ansvar för att det barn som är placerat i ett familjehem får den vård denne behöver. Innan placering sker måste det blivande familjehemmet utredas om lämplighet enligt 6 kap 6§ i Socialtjänstlagen (Norström & Thunved 2011:196-197). Socialtjänsten 6 kap 6 § inleder:

Ett barn får inte utan socialnämndens medgivande eller beslut om vård tas emot för stadigvarande vård och fostran i ett enskilt hem som inte tillhör någon av föräldrarna eller någon annan som har vårdnaden om honom eller henne.

Hansson (2004:82-83) uppger att vid en familjehemsrekrytering utförs hembesök och intervjuer av intresserade familjehemsföräldrar. Att ha en god kunskap om barn- och ungdomsutveckling, en förmåga att se från en annans perspektiv och att ha känsla för humor är betydelsefulla fallenheter för familjehemsföräldrar. Vidare uppger Hansson (*ibid.*) att familjehemsföräldrar genomgår en utbildning innan de får ta sig an uppdraget. Här framställs

ett individuellt behandlingsprogram för den unge samt metoder för att arbeta tillsammans med de biologiska föräldrarna. Under utbildningstiden framhävs familjehemsföräldrarnas egenskaper vilket bidrar och förenklar att finna ett barn som matchar familjen.

I Sverige får familjehemsföräldrar ersättning i form av en arvodesdel och en omkostnadsdel. Arvodet är familjehemsföräldrarnas lön och är fattad i mån av det arbete som utförs, detta arvode är beskattningsbart. Omkostnadsdelen är tilltänt att täcka det placerade barnets direkta kostnader och är skattefritt upp till en viss summa (Höjer 2001:105). Både omkostnadsdelen och arvodesdelen skiljer sig åt, dels från kommun till kommun, men även från uppdrag till uppdrag. De två ersättningsdelarna är olika beroende på det placerade barnets ålder, 0-12 år har en rekommendation samt 13-19 har en annan. Enligt rekommendationer ska snittet för omkostnadsdelen för 0-12 år ligga på 3 894 kronor och arvodesdelen på 5 302 kronor. För tonårsplaceringar ligger omkostnadsdelen på 4 450 kronor och arvodesdelen på 6 877 kronor. Detta är ett snitt för placeringar som inte har särskilda behov, har de särskilda behov ökar både omkostnads- och arvodesdelen (www.brs.skl.se 2012).

När ett barn varit familjehemsplacerat i samma familjehem i tre år ska socialnämnden göra en övervägning om det finns skäl till att ansöka om en vårdnadsöverflyttning enligt 6 kap. 8§ i Föräldrabalken (FB), med grund i 6 kap. 8§ Socialtjänstlagen (SoL) och 13§ Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). En vårdnadsöverflyttning har inte samma innebörd som adoption. Genom adoption försvinner de biologiska föräldrarnas arvsrätt och underhållsskyldighet. Vid adoption bryts följaktligen juridiska relationer mellan barnet och barnets biologiska släkt. Vid en vårdnadsöverflyttning består relationerna mellan barnet och dess biologiska släkt, samt arvsrätten och underhållsskyldigheten (www.socfamratt.se 2010).

2.1 Begreppsförklaring

För att frångå missförstånd uppger Hansson (2004:79) att ”fosterhem” och ”fosterbarn” är äldre benämningar till det nuvarande ”familjehem” och ”familjehemsplacerade barn”. Vi kommer i detta arbete att använda de nuvarande benämningarna men vid bruk av citat av äldre forskning kommer de äldre begreppen att dyka upp.

3 Tidigare forskning

I tidigare forskning medtas internationell så som nationell forskning om hur en familj kan uppfattas, familjehemsföräldrars motiv till att bli familjehem, faktorer vilka kan påverka uppdraget och även familjehemsföräldrars erfarenheter om ett gott familjehemskap. Då forskning om familjehemsföräldrar och deras perspektiv är aningen vagt har vi även medtagit forskning kring familjehemsplacerade barn vilka talar om hur en bra familjehemsförälder skall vara och även som talar för hur viktigt det är med en trygg bas för barns uppväxt.

3.1 Perspektiv på familj och familjehem

Höjer (2001:32) uppger att ordet ”familj” kan ses på olika vis och för en del är begreppet en utvidgad bekantskapskrets där släktingar ingår. För andra betyder begreppet ”familj” endast kärnfamiljen. Kärnfamiljen är en symbolisk gestalt vilken består av två heterosexuella föräldrar tillsammans med ett eller flera barn (Johansson 2009:82-83). Familjebegreppet är föränderligt då familjebildningar ständigt ombildas. Många familjer lever i nya familjebildningar där familjens medlemmar behöver anpassa sig och finna nya sätt att te sig till begreppet ”familj” (Höjer 2012:160). Höjer (2001:32) menar att trots denna varierande föreställning av vad en familj är, har alla människor varit delaktiga i en familj. För många människor kopplas familjebegreppet samman med gemenskap och tillhörighet. Det finns dock de vilka huvudsakligen har negativa upplevelser utav att vara delaktig i en familj.

Mitchell, Kuczynski, Tubbs & Ross (2009:180-181) uppmärksammar i sin studie familjehemsplacerade barns råd till familjehemsföräldrar för en lyckad familjehemsplacering. Forskarna poängterar vikten i att familjehemsföräldrarna visar upp hemmet, familjemedlemmarna och den miljön familjen befinner sig i. Vidare uppger studien att barn behöver sysslor, ansvarsområden och regler. Familjehemsföräldrar ska även ge barnen uppmuntran i olika aktiviteter och främja en kontakt dem emellan.

Schofield (2002:259) belyser i sin studie kvalitativa intervjuer av vuxna vilka har varit placerade i familjehem under sin uppväxt. Schofield menar att en långtidsplacering i ett familjehem ger barnen en känsla av tillhörighet, vilket i denna studie var det största beståndsdel. Studien framhäver ett citat från en flicka som varit familjehemsplacerad och benämner sina familjehemsföräldrar som hennes ”riktiga” föräldrar. Varken på ett biologiskt eller juridiskt sätt är dessa familjehemsföräldrar hennes riktiga föräldrar. Dessa

familjehemsföräldrar har mött barnet på olika nivåer vilka främjat hennes känslomässiga och mental behov. De har även bidragit med en familjär känsla av samhörighet, på liknande sätt som adoptiv- eller biologiska föräldrar. Begreppet ”familj” kan på så vis inneha många betydelser och det ligger vid stor vikt att ta sig an samhällets utveckling och att ett familjehem på så vis kan vara en riktig familj.

Buehler, Cox & Cuddeback (2003:62,66) uppger ur en internationell studie att i USA förbereds familjehemsföräldrar för uppdraget. Genom en utbildning och utvärdering uppmärksammas om familjehemsföräldrar är passande för uppdragen eller inte. Även familjehemsföräldrarna kan här känna efter om detta uppdrag är passande för dem. Studien påvisar att familjehemsföräldrar finner familjehemsuppdraget givande där dessa tycker om att göra en skillnad i barnets liv och att se barnet växa upp och utvecklas. Vidare uppger Buehler et al. att det ligger vid stor vikt att främja familjehemsföräldrars uppfattning om vad god familjehemsvård innebär då familjehem är den största statliga tjänsten för vård av barn.

Höjer (2001:20,99) liksom Vinnerljung (1996:124) menar att beslut i att bli familjehem varierar, enligt svensk tidigare forskning kring familjehemsföräldrars. De nämner två orsaker till beslutet. Det ena beslutet tas då familjehemsföräldrar gör ett medvetet val i att aktivt söka information och sedan bli familjehem. Det andra beslutet grundar sig i att familjehemsföräldrarna kommer i kontakt med andra föräldrars barn utan ett aktivt sökande. I denna kategori hittas bland annat släktinghem eller hem vilka tidigare har haft anknytning med barnet. Höjer uppger vidare att familjehemsföräldrar anser att barn är en del av deras livsplan. Motiven till familjehemsföräldraskapet är att ta ansvar och att ge omsorg till barnen och på så vis bidra med en samhällsnyttig insats. Deras sociala intresse, kompetens och önskan i att engagera sig som mamma/pappa kan då bli till nytta för andra barn än deras egna.

Påbörjandet av ett familjehemsföräldraskap är oftast kvinnans initiativ. Det är i många fall kvinnan som påbörjar diskussionerna om familjehemsföräldraskapet i hemmet och likaså kvinnan som har tar kontakt med socialtjänsten för att finna information (Höjer 2001:85).

Andersson (2001:239) uppger ifrån sin studie att i nordiska länder är det vanligt att familjer, vilka har ett familjehemsuppdrag, är ifrån arbetarklassen och är bosatta ute på landsbygden. Enligt Andersson har de flesta av familjehemsföräldrarna biologiska barn vilka antingen bor hemma eller har flyttat.

3.2 Uppdragets påverkande faktorer

Buehler et al. (2003:68-69,71) uppger även från sin studie familjehemsföräldrars upplevda stressfaktorer och faktorer som underlättar uppdraget. Stressfaktorer som påpekas i studien är stress över att uppdraget skulle slutföras och att barnet skulle behöva lämna familjehemmet. Upplevda familjefaktorer som underlättar uppdraget är en djup och kärleksfull omsorg. En familjehemsförälder behöver ta sig an barnet och finna en stark kärlek till detta. Uppdraget medför samtidigt ett mål i att främja barnets återförening med sina biologiska föräldrar. Studien påvisar således att älska ett barn för mycket gör uppdraget komplext. (Buehler et al. 2003:77).

Norström & Thunved (2011:392) uppger även att familjehemsföräldrarnas uppdrag ger skyldighet till att främja barnets kontakt med de biologiska föräldrarna och andra närstående. Familjehemsföräldrarna bör därför sträva efter att få en god kontakt med barnets biologiska föräldrar. Vidare menar författarna att även socialnämnden skall förutom att ansvara för barnets vård även främja dennes och familjehemsföräldrarnas kontakt med de biologiska föräldrarna.

Höjer (2001:24,26-28) menar att familjehemsföräldrars kontakt med biologiska föräldrar kan vara fungerade, tolerant eller fylld med konflikter. Kontakten mellan familjehemsföräldrar och biologiska föräldrar är således svår att upprätthålla på ett bra sätt. Det kan bli svårt, då placeringens syfte oftast grundar sig i att föräldrar som inte kan vårda sina barn får dem placerade till familjehemsföräldrar. Detta kan innebära dilemman för alla medverkande parter där förståeliga svårigheter och andra problem dyker upp. De främsta svårigheterna med de biologiska föräldrarna är att de inte kommer enligt planerat, är våldsamma och att barnen blir upprörda både under och efter mötet, vilket i sin tur påverkar familjehemmet.

Flera forskare (Höjer 2001:28, Sundell & Thunell 1997:15 och Andersson 2001:245) uppger att det ligger vid stor vikt och är bra för barnet att upprätthålla en kontakt med sina biologiska föräldrar och andra betydelsefulla människor i nätverket. Höjer (2001:28) uppger vidare att kontakten bidrar till barnets välbefinnande där kontaktens upplevelse mellan familjehemsföräldrar och biologiska föräldrar kan vara avgörandet för hur väl placeringen fungerar. Sundell & Thunell (1997:15) uppger liknande att internationell forskning påvisar att denna kontakt har en positiv påverkan för barnets utveckling och välmående. Anderssons studie (2001:245) styrker kontakten med ursprungsfamiljen även om placeringen är menad under en längre tid där barnet förväntas växa upp i familjehemmet.

Enligt Höjer (2001:22-23,112) är det i svensk forskning ovanligt att behandla frågan kring den ekonomiska ersättningen. Denna fråga är mer eller mindre tabubelagd, därav bristen på forskningsresultat. Författaren uppger att det arvode man får som familjehemsförälder kan känna som en bekräftelse på att det arbete man gör är betydelsefullt. Hon talar även om ”professionella vårdare” vilket är betäckning för ett framtida skydd. Detta ifall, det skulle gå dåligt för det placerade barnet. Som familjehemsföräldrar behöver man då inte känna sig som en misslyckad förälder, utan en misslyckad professionell, vilket kan vara enklare att handskas med. Hon menar dock att den ersättning som betalas ut till familjehemsföräldrarna kan vara en komplex fråga. Den traditionella synen på familjehem handlar om frivillighet och välgörenhet, vilket innebär att det är något som man gör för kärlek och inte för pengar. Det kan därför upplevas som svårt att tala om den ekonomiska ersättningen i förhållande till att ta hand om ett barn där starka föräldrakänslor kan utvecklas.

Höger (2001:111) menar vidare att många familjehemsföräldrar därför ställer sig ambivalenta till arvodet. De tycker sig vara förtjänta av arvodet men samtidigt känner de inte att det känns självklart att ta emot pengar för det barn som bor hos dem. Trots arvodet uppger Höjer att familjehemsföräldrar i hennes undersökning inte anser att arvodet försvårar den älskvärda relationen till familjehemsbarnet. Trots det så är den ekonomiska ersättningen ändå problematisk och Höjer menar att denna problematik kan uttrycka sig i tre nivåer:

- I förhållande till fosterbarn – att få betalt för att utöva föräldraomsorg
- I förhållande till omgivningen – grannar, arbetskamrater, släktingar
- I förhållande till Socialtjänsten (Höger 2001:114).

4 Teori

4.1 Teorins relevans för uppsatsen

Vi väljer att presentera och fördjupa oss inom perspektiven *individualisering* och *risksamhället*. De teoretiska perspektiven grundar sig på samhällsnivå, makronivå. Perspektiven är till följd av det senmoderna samhället, där förändringarna bland annat bidrar till förklarningar av att dagens familjeliv är komplext och föränderligt. Dessa förändringar innebär att individer har större valfrihet över sina liv. De valmöjligheter som framkommer genom samhällsförändringar kan bidra till risker och konsekvenser för individerna, mikronivå. Dagens komplexa familjeliv och olika variationer på familjebildningar kan följaktligen tolkas med hjälp av dessa perspektiv. Vi anser därför att dessa perspektiv är relevanta i analys av vår empiri.

4.2 Individualisering

4.2.1 Vad är individualisering?

Individualisering beskrivs på många olika sätt av människor. En del anser att uttrycket är tomt och innehållslöst och vissa beskriver det som en frigörelse, att individen är fri att göra egna val (Johansson 2009:48). Johansson uppger vidare om familj och individualisering att individualisering innebär en utsläckning av de livsstilar som uppkom under industrisamhällets storhetstid. Detta innebär ett återinförande och formande av nya livsstilar, där individen har större frihet över sitt egna liv. Bäck-Wiklund (2005:15) menar att diskussioner i dagens samhälle om familj handlar om nya familjebildningar och upplösningen av kärnfamiljen. Genom nya nätverk framträder en mångfald och en samhällelig förändringsprocess av familjer.

Samhällets struktur blir mer komplex och valmöjligheter för utformandet av den egna livsstilen ökar successivt. Det är inte längre en självklarhet att den enskilde individen ska följa en förutbestämd väg eller ha en viss livsstil. Fokus ligger på individens valmöjligheter istället för kollektiva strukturer eller gemenskap och vi känner oss inte lika bundna av traditioner längre (Johansson, 2009:49-50).

4.2.2 Hur påverkar individualisering individ, sociala relationer och familj?

Under 1900-talet har det förts en rad diskussioner om det förändrade familjelivet. Det finns två synsätt där det ena menar att det finns en stor potential till förändring, vilket i sin tur leder till en framkomst av ett ökat jämställt och demokratiskt samhälle. Det andra synsättet menar att vi fortfarande lever i en tid där klass, kön och etnicitet har stor betydelse. Maktstrukturer och sociala hierarkier finns fortfarande kvar i samhället och bestämmer individens identitet och livsstil (Johansson, 2009:17).

Familjelivets förändring påverkas av samhällets förändring där individualiseringen och risksamhället bidrar till individens egna val av livsstil samt dess konsekvenser av sina val. När man talar om individualiseringsprocessen i familjen förändrar denna process dels relationen, men även anknytningen till barnet. I individualiseringsprocessen kan vi urskilja två sidor: den ena sidan ser barnet som ett hinder då det kräver tid och arbete, där man får åsidosätta egna behov och önskningar för att uppfylla barnets behov. Den andra sidan påvisar att barnet utgör en primär relation vilket jämförs med att man kan ha olika partners över en livstid men att ett barn består. Sådant som man djupt önskar, men inte kan förverkliga i relationen, all den energi och längtan, riktas mot barnet. Genom valet som förälder, i detta fall familjehemsförälder, uppger Beck att ens egna behov och intressen tillsidosätts då barnen kräver full uppmärksamhet (Beck 1998:195).

Johansson (2009:87) uppger liknande och förklarar dagens familjeliv som komplext där den ursprungliga kärnfamiljen i vissa fall brutit upp och bildat en ny familjebindning. I dessa upplösta kärnfamiljer har det tillkommit en ny familjemedlem, eller flera nya familjemedlemmar, där det krävs ett föräldraskap utav familjehemsföräldrarna till barn vilka de inte har någon biologisk koppling till (Höjer 2012:161).

Beck (1998:185-186) uppger att individualiseringen drabbar familjen kraftigt genom olika faktorer, bland annat arbetsmarknad, yrkeskarriär, rörlighet och utbildning. Detta leder till att familjen måste finna en balans mellan alla dessa ambitioner samt de olika krav som ställs på dem. Därtill tillkommer även skyldigheter gentemot barnen och hushållsarbete, vilket kan göra vardagen komplicerad. Komplikationer gör dock att denna individualisering leder till att kvinnan åter hamnar i den traditionella könsrollen.

När det resoneras kring den individualiserade familjen måste detta förstås ifrån och sättas in i ett större perspektiv. Med individualiseringen får familjens alla medlemmar även en större autonomi, vilket leder till en rad olika diskussioner om bland annat frågor om jämställdhet (Johansson 2009:168). Johansson (2009:16.) menar även att individualiseringen har en viktig betydelse för hur resonemang om familjen förs. Han uppger att efter hand som den hierarkiska strukturen i familjen bryts upp måste familjemedlemmarna lära sig att samarbeta för att upprätthålla denna individualisering och gemenskap. Individualisering har även fokus på familjemedlemmarnas olika intressen och hur de ska tas vara på. Detta i sin tur leder till olika diskussioner om bland annat jämställdhet, rättigheter och familjelivets existentiella betydelse. Familjen är med andra ord inte längre inspärriad i sociala strukturer som förut varit självklara, utan ska nu istället förhålla sig till både omvärlden, familjen och dess behov och intressen (Johansson 2009:169).

4.3 Risksamhället

4.3.1 Vad innebär risksamhället?

Beck (1998:18) talar om en konsekvens i det moderna industrisamhället och kallar detta för ett risksamhälle. Innebörden av detta risksamhälle medför en svårhanterlig balans mellan kontinuiteten och upplösningen av det moderna samhället och det nya så kallade risksamhället.

Upplevda risker handlar om brustet förtroende och trygghet för samhället (Beck 1998:41). Vidare menar Beck att varje individ mer eller mindre försöker skydda sig mot dessa risker, där vissa är beredda att betala vad som helst för att undvika dessa. Orsaken till att det ständigt uppkommer nya risker och beredskapen att skydda sig mot dessa beror till stor del på de massiva krav på förändring som samhället ställer (Beck 1998:44-45).

4.3.2 Konsekvenser för familj och barn?

Det centrala i risksamhällets logik är risker och konsekvenser av den nya moderniseringen. Beck (1998:23) resonerar kring dagens familjeliv i risksamhället och uppger att den typiska kärnfamiljen är normen i industrisamhället, som successivt försvinner under moderniseringen. Detta beror bland annat dels på att kvinnor väljer att satsa på sin karriär och dels även på det ökade antal skilsmässor som förekommer.

Enligt Giddens (2003:79) förändras det samhälle vi idag lever i där vi måste anpassa oss till dess snabba förändring. Detta medför att nya former av risker uppkommer. Giddens menar även att risksamhällets faror och risker är universella, att de påverkar alla länder och sociala klasser. De är med andra ord inte bundna till tid eller rum.

Fergusson (1997:225) skriver om trygghet för barn. Han menar att risksamhället är ett förtroendesamhälle där moderniteten är beroende av tilliten. Bryts förtroendet kan riskerna bli mer omfattande, då varje beslut är riskfyllt och öppet för granskning. Fergusson (1997:222) uppger även att barnomsorg har gått från att handla om välfärd till att handla om beskydd. Det sociala arbetet handlar idag om ett påträngande och utredande arbete där man fokuserar på strukturer och normalisering av barns uppväxt. Detta gäller främst utdömda samhällsgrupper såsom; fattiga, ensamstående mödrar och etniska minoriteter.

Säkerhetslöften blir allt fler efter hand som riskerna och konsekvenserna ökar. Dessa löften behöver ständigt bekräftas och upprätthållas, då utvecklingen medför ett mer vaksamt och kritiskt samhälle (Beck, 1998:30). I vår uppsats finner vi begreppet säkerhetslöfte som en garanterad trygghet för det placerade barnet i familjehemmet.

Många risker handlar numera om de framtida hot som de kan medföra (Beck 1998:48) och inte lika mycket om nutidens hot, eftersom det till stor del idag handlar om att förebygga, förändra och förhindra. Dessa framtidens hot menar Beck blir så stora att de blir näst intill omöjliga för mänskligheten att hantera. Det är även så att riskerna först och främst berör de fattiga och svaga, med låga löner som bor i billiga bostadsområden etc. En tjock plånbok och ett gott välstånd gör det lättare att undvika dessa risker (Beck 1998:50).

5 Metod

5.1 Val av metod – kvalitativa intervjuer

I vår undersökning använder vi oss av en kvalitativ forskningsstrategi. Vi vill med hjälp av familjehemsföräldrars uppdragssyn få förståelse för den situation de befinner sig i. Vi är intresserade av att undersöka faktorer vilka kan påverka uppdraget och i så fall på vilket sätt. Svensson och Ahrne (2011:56-57) menar att respondenten i intervjuer kan berätta om upplevelser och erfarenheter. Vår forskningsstrategi är utformad utifrån familjehemsföräldrars berättelser och upplevelser. I kvalitativa intervjuer kan forskaren reflektera över vad intervjupersonen sagt och ställa följdfrågor.

Inom denna forskningsstrategi väljer vi metoden kvalitativa intervjuer vilka enligt Bryman (2008:412) och Svensson & Ahrne (2011:36) är den troligtvis mest använda metoden inom den kvalitativa forskningsstrategin. Bryman (2008:415,19) uppger två olika former inom den kvalitativa intervjun; ostrukturerade intervjuer och semistrukturerade intervjuer. Ostrukturerade intervjuer kan likna ett vanligt samtal där forskaren som mest använder sig av ett PM som minneshjälp. Bryman menar att i semistrukturerade intervjuer är intervjuerna fortfarande flexibla och intervjupersonen har stor frihet att forma sina egna svar. Skillnaden mellan de olika formerna är att i semistrukturerade intervjuer använder sig intervjuaren av en intervjuguide som är en strukturerad lista över frågor vilka ska nämnas i intervjun.

Ostrukturerade intervjuer kan likna ett vardagligt samtal och vi finner en risk att denna intervjuform kan få oss att frångå undersökningens syfte. Vi anser därför att den semistrukturerade intervjuformen är till fördel för oss. Under våra intervjuer fick vi möjlighet att ställa följdfrågor, och andra frågor till respondenterna. Med hjälp av intervjuguiden var det lätt att komma tillbaka till rätt ämne, och på så vis fortskrida intervjun i rätt undersökningssyfte.

I kvalitativ forskningsstrategi finns möjligheten att pendla mellan analys och intervju. Detta kan leda till att forskaren väljer att rikta in arbetet på specifikt intresseväckande områden under arbetets gång (Svensson & Ahrne 2011:56). Detta utmärker vi som en fördel i vår forskningsstrategi då vi funnit nya intressanta infallsvinklar under arbetets gång. Våra respondenter har bidragit med berättelser och erfarenheter vilka har öppnat upp möjligheter till nya frågeställningar. Vi anser att en semistrukturerad forskningsstrategi är mest lämplig med avseende kring det som författarna nämner ovan.

5.2 Metodens tillförlitlighet

Det ligger vid stor vikt att andra skall kunna få ta del av och bedöma kvalitén i ett arbete, därför förväntas idag en tydlig *transparens* i en undersökning (Bryman 2008:374). Därvid har vi så detaljerat som möjligt förklarat vår undersökningsprocess, syfte och frågeställningar för undersökningen.

Reliabiliteten handlar om den tillförlitlighet undersökningen har och över huruvida resultaten skulle stämma överens med en liknande undersökning vid ett annat tillfälle, eller om resultaten påverkas av dess kontext (Bryman 2008:49). Begreppet *validitet* innebär att man undersöker om den insamlade data är relevant för det som var avsett att undersöka. Kvalitativa forskare har olika synsätt kring begreppen validitet och reliabilitet i den kvalitativa forskningen. Vissa tillämpar begreppen och andra menar att det behövs andra begrepp för att bedöma kvalitativa undersökningar (Bryman 2008:50-52). En del forskare omvandlar därför begreppen utan att ändra dess innebörd för att uppta betydelsen för just denna forskningsstrategi. Med detta menas att man fokuserar mindre på de frågor vilka rör mätning (Bryman 2008:351-352). Bryman (2008:52, 354-355) uppger med utgångspunkt i Lincoln & Guba begreppet *tillförlitlighet* i bedömning av kvalitativ forskning. Bryman nämner fyra aspekter inom begreppet tillförlitlighet: *trovärdhet*, *överförbarhet*, *pålitlighet* och *konfirmering*. För att skapa *trovärdighet* i sina resultat ligger det vid stor vikt att man säkerställer att forskningen utförts i överrensstämmelse med de regler som finns. Det är även betydelsefullt att resultaten visas för samtliga respondenter, vilka har deltagit i undersökningen, för att bekräfta att forskaren uppfattat verkligheten på rätt vis. *Överförbarhet* undersöker om resultaten är allmänna och kan tillämpas i andra sammanhang eller vid ett identiskt sammanhang vid ett senare tillfälle. Beroende på hur detaljerat forskningsresultatet är bedöms överförbarheten. *Pålitlighet* innebär att forskaren undersöker i hur stor grad det går att replikera forskningsresultatet. Viktigt att tänka på är att redogöra alla delar av forskningsprocessen. I *konfirmering* undersöks objektiviteten i arbetet och hur fri undersökningen är från forskarens personliga värderingar och om resultaten beläggs.

Vi anser att dessa fyra aspekter inom tillförlitligheten är av stor vikt för vårt arbete. För att öka metodens tillförlitlighet har vardera intervju transkriberats och sänts till de/den medverkande respondenterna/en.. Genom att spela in våra intervjuer och sedan transkribera ökar även tillförlitligheten. Då våra respondenter, syfte och frågeställningar är subjektiva vill vi försöka undvika ledande frågor för att behålla objektiviteten. Hur pålitligt och överförbart

vårt resultat är blir svårt att fastställa, då det är en liten population vi undersöker och det blir svårt att veta om de kan svara för ett helt samhälle.

5.3 Urval och avgränsningar

Vårt urval till denna uppsats är familjehemsföräldrar. Vi har intervjuat fem olika familjehem, varav sju familjehemsföräldrar medverkat. Vi har använt oss av ett målinriktat urval som tillvägagångssätt, vilket enligt Bryman (2008:434) innebär att forskaren ”gör sitt urval utifrån en önskan om att intervjua personer som är relevanta för forskningsfrågorna (problemformuleringen)” (*ibid.*). I vårt urval av intervjupersoner inspireras vi utav ett snöbollsurval, vilket innebär att forskaren (vi) tar kontakt med några få personer som i sin tur ger forskaren kontakter till fler möjliga kontakter (Bryman 2008:196). Vi inspireras att använda oss av snöbollsurvalet på följande vis att vår kontakt med en socialsekreterare fortskrider i kontakt med andra socialsekreterare. Genom dessa led har vi kommit i kontakt med fem familjehem, från olika kommuner i södra Sverige för att få möjlighet till att utföra vår undersökning. Vårt val av att intervjua fem familjehem i södra Sverige grundar sig i Bryman (2008:369) som uppger att i kvalitativ forskning undersöker man oftast få respondenter eller ett visst litet område. Vi anser att fem familjehem, varav sju familjehemsföräldrar är tillräckligt för att kunna utföra uppsatsen. Valet av område baseras på att vi själva bor i södra Sverige.

De familjehem vi intervjuat har alla nuvarande placeringar men några talar gärna om tidigare placeringar och erfarenheter. Vi väljer därför även i detta arbete att nämna några av familjehemmens tidigare placeringar, då vi finner det relevant för vår studie av att belysa familjehemsföräldrarnas synpunkter beroende på placering. Vi vill genom undersökningen finna förståelse för gruppen familjehemsföräldrar och är intresserade av familjehemsföräldrars upplevelser, snarare än de placerade barnens.

Vi har i detta arbete valt att frångå om barnet är LVU-placerat eller SOL-placerat, då vi inte anser att det är relevant för vår studie. Vi har uppmärksammat fördelar och nackdelar med de båda placeringarna och upplever inte att placeringens frivillighet eller tvång påverkat uppdraget i samma mån. De biologiska föräldrarnas påverkan har inte medfört någon direkt skillnad i uppdraget då familjehem vilka haft LVU-placerade barn är minst lika rädda för att förlora sitt familjehemsplacerade barn.

5.4 Intervjuer och bearbetning av material

Vi har utfört våra intervjuer hemma hos samtliga respondenter. Detta för att förenkla för våra respondenter, då vi har tagit oss till dem. Vi har även valt att intervjua familjehemsföräldrarna i sina hem, där det endast varit vi och i vissa fall andra familjemedlemmar i huset. Detta har vi gjort av etiska skäl för att behålla respondenterna anonyma och för att respondenterna inte skall känna sig utelämnade på offentliga platser. Det har inte varit några problem att hålla intervjuerna i respektive hem, men om detta skulle varit ett problem hade vi fått hålla intervjun på en önskad plats av vår respondent. Vi har inför varje intervju medtagit och visat upp vårt informationsblad för att försäkra oss om att våra respondenter är fullt medvetna om intervjuens syfte samt de etiska principer vi följt.

Svensson & Ahrne (2011:52-53) uppger att vid intervjuande kan man använda sig av tekniska hjälpmedel. Oavsett vilket inspelningsinstrument man väljer att använda sig av är det viktigt att anteckna stödord och centrala begrepp under intervjun. Detta för att kunna återberätta intervjuens innehåll om tekniken skulle brista. Med denna metods fördel har våra respondenter blivit tillfrågade om det går bra för dem att vi använder diktafon (mobiltelefon), och likaså om vi förde anteckningar över dator/block. Detta har inte varit något problem och vi har fått nyttja vårt tekniska hjälpmedel under samtliga hela intervjuers gång. Då vi varit två stycken intervjuare vid samtliga intervjuer har vi både fått bekanta oss med intervjuarrollen och med att föra anteckningar, med möjlighet till instick. Vi har följaktligen använt oss av diktafon (spelat in via mobiltelefon) i vår undersökning, vilka sedan har transkriberats på dator. Det transkriberade materialet har sänts till respektive respondent för en genomgående läsning. Detta för att respondenterna själva ska kunna få tillgänglighet till vad de sagt samt för att undvika eventuella missförstånd.

Vi har kodat materialet teoretisk utifrån från våra frågeställningar. Vårt transkriberade material är kodat efter gemensamma nämnare i samtliga intervjuer. Vi har kodat materialet tillsammans, genom att färgmarkera olika stycken i det transkriberade materialet. Samtliga familjehems lika färger har sedan granskats för att hitta gemensamma nämnare. Kodningen har resulterat i följande analyserande rubriker där respektive tema har placerats in;

- Varför familjehem?
- Barnets roll och synen på familjen,
- Relationen till biologiska föräldrar och
- Utmaningar och förmåner med uppdraget.

5.5 Presentation av familjehemmen

Då samtliga av våra respondenter skall behållas anonyma och för att undvika missförstånd, då antalet personer som medverkat i vardera familjehem varierat, väljer vi att benämna familjehemmen som; Familjehem 1, Familjehem 2, Familjehem 3, Familjehem 4, Familjehem 5. Vi kommer även att nyttja termer som ”familjehemsmamman” & ”familjehemspappan” i de familjehem två parter har medverkat. Nedan beskrivs vardera familjehem med en kort beskrivning:

Familjehem 1

Familjehem 1 består av mamma, pappa, tre biologiska barn och för tillfället ett långtidsplacerat barn. Familjehem 1 har varit familjehem i 3 år, denna placering är deras första.

Familjehem 2

Familjehem 2 består av mamma, pappa, fyra biologiska barn och för tillfället tre placerade barn. Familjehem 2 har varit familjehem i 7 år där samtliga av placeringarna är långtidsplaceringar.

Familjehem 3

Familjehem 3 består av mamma, tre biologiska barn och har två tillfälligt placerade tonåringar. Familjehem 3 har varit familjehem i snart 4 år.

Familjehem 4

Familjehem 4 består av mamma, pappa, tre biologiska barn och för tillfället ett långtidsplacerat barn. Familjehem 4 har varit familjehem i 2 år.

Familjehem 5

Familjehem 5 består av mamma, pappa, tre biologiska barn och har två tillfälligt placerade tonåringar. Familjehem 5 har varit familjehem i snart 5 år.

5.6 Arbetsfördelning

Denna uppsats är skriven av två författare. Under kursens gång har vi till största delen träffats och arbetat tillsammans. Vi har delat upp olika delar av uppsatsen och arbetat från var sin dator för att få mer flyt. Vi har även delat upp böcker mellan oss, tillhörande våra tilldelade arbetsområden. Kodningen av det transkriberade materialet har däremot gjorts tillsammans. Under uppsatsens gång har det sprudlats nya idéer, synvinklar och tankar. När oklarheter uppstått har vi diskuterat dessa och tillsammans fått en klarare syn.

5.7 Tillvägagångssätt

För att få tillgång till relevant kunskap använde vi oss av sökdatabaserna SOCindex och EBSCOHOST. Vi fann även litteratur på Campus Bibliotek och i Bibliotekskatalogen LOVISA.

Sökord: familjehem, familjehemsföräldrar, familjehemsvård, fosterbarnsvård, risksamhället, individualisering, foster home, foster family, foster child/children, foster parents, motives of foster parents, biological parents, individualization och risk society.

6 Etiska överväganden

May (2001:79) menar att etiska beslut i forskning grundas på principer och att de därför inte definieras till forskarnas fördel. Etikfrågor talar inte bara om vad som är rättvist och rätt i avseende med forskningen, utan även om de individer som påverkas och medverkar i forskningen. Med detta i behåll funderar vi över våra respondenter och följaktligen tar vi hänsyn till dem. För att undersökningen ska vara etisk korrekt använder vi oss av några viktiga etiska principer.

Bryman (2008:131-132) och Vetenskaprådets forskningsetiska principer (1990) nämner etiska grundläggande principer vilka vi upplever är betydelsefulla i intervjuaspekten. De etiska grundläggande principerna är följande: *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *nyttjandekravet* och *konfidentialitetskravet*.

Dessa principer är gällande för de personer som medverkar i forskningen, d.v.s. våra respondenter. Informationskravet handlar om att forskaren (vi) skall förmedla respondenten om undersökningens syfte och det moment de skall delta i. Viktigt att informera är också att respondenternas deltagande är frivilligt. Vidare uppger Bryman (2008:132) om samtyckeskravet vilket innebär att respondenterna har möjlighet att själv bestämma om de vill medverka eller ej. Det ligger även vid stor vikt att de uppgifter som samlas in endast används för det bruk respondenterna blivit förmedlade om, detta krav kallas nyttjandekravet. Konfidentialitetskravet innebär att respondenterna skall bevaras anonyma och att deras personuppgifter skall noga beaktas, då obehöriga inte skall kunna få tillgång till dessa (Bryman, 2008:132). Svensson och Ahrne (2011:55) menar att det ligger vid stor vikt att anonymisera fältanteckningar och transkribering för att hålla sina respondenter anonyma. Med konfidentialitetskravet i beaktande kommer vi därför ej att namnge våra respondenter för att ej röja deras personuppgifter. Med dessa etiska principer i beaktande har vi i undersökningens början skickat ut ett informationsblad till våra respondenter där de får frivillighet i att delta. Våra respondenter har även fått information kring samtyckeskravet om att de har möjlighet att avböja sitt samtycke under undersökningens gång. Vår insamlade empiri är endast i bruk för oss och denna undersökning.

7 Resultat & Analys

Detta kapitel presenterar uppsatsens resultat och analys. Vi kommer här att knyta an vår empiri med de ovan nämnda teoretiska perspektiven samt den tidigare forskning som presenterats.

7.1 Varför familjehem?

Detta avsnitt förklarar familjehemsföräldrars motiv i att ta sig an uppdraget, uppsatsens första frågeställning. Familjehemsföräldrarnas utsagor bidrar till bland annat tolkningar kring innebörden av vad ”det känns naturligt” och ”vill hjälpa, då behovet finns”, undersöks. Vidare diskuteras den ekonomiska ersättningens påverkan.

7.1.1 Olika motiv till att bli ett familjehem

I empirin framgår olika uttalanden för viljan att bli familjehem. Nedan följer motiveringar till varför just dessa familjer åtagit sig uppdraget. Familjehem 4 berättar: ”... att man vet att där finns ett behov” och vidare att man känner att de här barnen far illa, då de kanske bor i missförhållande med föräldrar, vilka varken ser eller hör någonting.

Att hjälpa andra för att man själv har haft det så bra [...] hjälpa någon som inte har samma förutsättningar som vi själva har haft när vi har växt upp [...] alltså man vill ge tillbaka för att man själv har haft sån himla tur och växt upp tryggt och har haft allting liksom. – Familjehem 1

Jag jobba som hemmahosare på Socialförvaltningen, så jag jobbade i den familjen, så jag var i familjen och jobbade när barnet föddes. När det var tal om placering för henne så var det liksom bara självklart att hon skulle följa med mig hem. Jag kunde inte se att hon skulle komma någon annanstans. – Familjehem 2

Vad innebär det att vara en god människa? Familjehemsföräldrarna är tydliga med att förmedla en god beskrivning av sig själva. Detta finns det förståelse för, vem skulle inte måla upp en god bild av sig själv? Däremot behöver inte denna uppmålade bild vara sanningsenlig. Karakteristiskt för familjehemsföräldrarna är en vilja i att hjälpa barn och ungdomar, som inte kan bo tillsammans med sina biologiska föräldrar. Det framgår att respondenterna upplever sig vara ”goda” människor, vilka hjälper andra i nöd. Deras motiv är kärleksfullt och de

uppfattar sig också utgöra en samhällsnyttig insats. Denna samhällsnyttiga insats menar Höjer (2001:20,99) är att ge omsorg och ta ansvar för det/de placerade barnet/en. På så vis bidrar uppdragets möjligheter till familjehemsföräldrars goda självförverkligande. Deras syn på sig själva som goda hjälpare bekräftas av samhället då det bidrar med en samhällsnyttig insats. Detta goda självförverkligande kan bidra till varför familjehemsföräldrarna presenterar denna ”goda” bild av sig själva.

Beror familjehemsföräldraskapet på en vilja att hjälpa, eller en vilja av att andra ska veta att man hjälper? Respondenterna förmedlar att de tar sig an uppdraget på grund av att de vill hjälpa. Däremot går det inte att mäta i vilken utsträckning denna hjälp är tillägnad åt barnet/ungdomen. Familjehemsföräldrarnas vilja att hjälpa kan därför grunda sig i omgivningens vetskap om att de hjälper och att de således bidrar med en samhällsnyttig insats. Det går att ifrågasätta respondenternas hjälp till vardera barn på grund av att varje barn är unikt, där dess olika behov måste bli tillgodosedda. Familjehemsföräldrarna bör tillgodose barnets individuella behov, vilka förmodligen ser olika ut beroende på deras upplevelser i livet. Dock har varje individ sin uppfattning om sunt förnuft och den behöver inte alltid överensstämma med en annan individs uppfattning. På samma sätt kan man se på begreppet att vara en ”god människa”. Samtliga familjehem presenterar sig själva som hjälpare, alltså att de tillgodoser barnets behov. Är man god när man hjälper barnet med husrum, mat och regler? Familjehemsföräldrarna säger sig dessutom ha ett kärleksfullt motiv, vad betyder det i praktiken? Det är viktigt att uppfatta varje människa som en unik individ. Dock har vi alla ett gemensamt behov av husrum och mat, men vi är unika i våra individuella behov. Dessa bör tillgodoses med olika typer av insatser t.ex. kärlek, regler osv. Baserat på ovanstående diskussion går det således att tolka, att en god människa torde vara en familjehemsförälder som tillgodoser varje barns olika unika behov.

Familjehemsmamman i Familjehem 2 berättar om sin egen uppväxt i ett familjehem och att för henne var det *naturligt* att bli familjehem. Hennes egen uppväxt i ett familjehem utmärker sig som ett motiv till ett familjehemsföräldraskap. Hennes förklaring, av att det känns naturligt att vara familjehem, kan förklaras som en familjebildning hon vill behålla. Genom individualiseringsprocessen medförs nya familjebildningar, där familjehemmet är en av dessa (Johansson 2009:87). Den moderna familjebildningen kan tolkas vara en norm för henne vilken önskas bibehålla, med hjälp av uttrycket *naturligt*. Uttrycket naturligt kan däremot förklaras olika, utifrån olika betraktares ögon, där det i denna empiriska undersökning kan innebära en erfarenhet rikare. Är uttrycket naturligt i detta fall egentligen en fråga om

erfarenhet? Familjehemsmammans uttryck av naturligt, kan tolkas vara en erfarenhet av samhörighet. Den naturliga känslan av att bli familjehem kan grunda sig i Scofield's (2002:259) resonemang, om att långtidsplaceringar ger barn en känsla av samhörighet. Familjehemsmammans egna upplevelser av samhörighet i ett familjehem kan bidra till hennes syn på en normal familj idag, familjebildningen familjehem. Författarna Buehler, Cox & Cuddeback (2003:62) menar att familjehemsföräldrar kan känna efter om uppdraget är passande för dem och bestämma sig för att vara familjehemsförälder eller inte. Genom den undersökta empirin går det att tolka att familjehemsmamman i Familjehem 2 upplever sig vara passande för uppdraget. Hennes syn på vad en normal familj innebär samt hennes erfarenheter och upplevelser av samhörighet, kan förklaras vara motiv i att hon åtagit sig uppdraget.

Höjer (2001:20) liksom Vinnerljung (1996:124) presenterar familjehemskapets andra motiv, ett inaktivt sökande som familjehemsförälder. Undersökningens empiri talar för att inte alla familjehem aktivt sökt ett uppdrag, utan att det funnit dem. En familjehemsmamma berättar hur uppdraget hittade henne istället för att hon sökte upp det:

Det är så att min son, äldsta sonen, han jobbade i en skola som behövde placera ett barn. Det visade sig att det hade ingenstans att ta vägen så frågade dem om jag skulle kunna tänka mig. Så då blev det så, på det viset började vi. – Familjehem 3

I en jämförelse med ett aktivt sökande, om att bli familjehem, kan likaså ett inaktivt sökande utmärkas som ett eget val, då de har tagit ett beslut om att ta sig an uppdraget. Johansson (2009:48-50) resonerar över individualiseringen, skapande av nya livsstilar, där individer är fria att göra egna val. Denna samhällsförändring bidrar till frihet över individernas liv och medför att nya familjebildningar successivt ökar. Familjehemsmamman har tagit ett eget beslut och på så vis gjort ett val i att ta sig an uppdraget och dess konsekvenser. Familjehem 3 har haft totalt fyra placeringar, varav två är pågående. Familjehemsmamman förklarar att de tonåringar de tagit sig an, har hon haft en känsla av att det kommer bli något bra av. Hon menar att familjen kommer kunna hjälpa denna tonåring till det bättre. Hennes motiv kan förklaras vara en potentiell utveckling som hon kan uppmärksamma hos de placerade tonåringarna. Vad grundar sig denna känsla i? Hennes känsla kan tolkas att grunda sig i sitt eget självförtroende av att hon kan lyckas förändra tonåringarna till empatiska medmänniskor. Detta kan på så vis förklara hennes optimistiska syn av hennes erfarenheter. Hon har haft

totalt fyra placeringar, där hon menar att hon inför alla haft denna känsla. Har alla placeringar fungerat? Det går att tolka erfarenheterna av samtliga placeringar som goda, då känslan av att det ska bli något bra av dem, fortfarande finns kvar. Likaså går det att tolka huruvida hennes vana att ha tonåringar i huset är en bidragande faktor. Hennes biologiska barn är tonåringar och på så vis är hon insatt i deras utvecklingsstadier.

Den empiriska undersökningen visar på samma resonemang som Höjer (2001:85) att det är just kvinnan i familjen som tar initiativet till detta uppdrag. Familjehemsmamman i Familjehem 1 uppger denna information och bekräftar vidare att hon får samma budskap från övriga familjehem, som hon har regelbundna träffar med. Hur kan det komma sig att det är kvinnan som tar initiativet? Har det att göra med den traditionella kärnfamiljen, där kvinnan tillskrivs barn och hushåll? Detta kan innebära att kvinnans initiativ grundar sig i en omvårdnadsroll, där motivet är en god omsorg och en vilja att hjälpa barn som inte har goda förutsättningar. Samtliga familjehemsmammor har uttryckt att deras motiv till ett familjehemsföräldraskap är grundat på omvårdnadsrollen. Uppsatsens empiri är dock inte generell och det skall inte förbigås att även män kan framföra en vilja och ett initiativ till ett familjehemsuppdrag.

7.1.2 Ersättning, avgörande motiv?

I detta avsnitt diskuteras familjehemsföräldrarnas ambivalens till den ekonomiska ersättningen, arvodesdelen och omkostnadsdelen. De familjehem som har medverkat i undersökningen är kärnfamiljer (mamma, pappa och biologiska barn) förutom ett familjehem som är bestående av en ensamstående mamma. Jämställdheten av yrkeskarriär är således bristande i de intervjuade familjehemmen. Mammorna i familjehemmen arbetar utanför hemmet 50% och får på så vis en halv inkomstkälla. I ett familjehem är kvinnan mammaledig, där hennes inkomst är lagstadgad föräldrapenning.

Samtliga familjehem uppger ambivalens till den ekonomiska ersättning de erhåller i förhållande till sitt familjehemsuppdrag:

Men det är klart, man hade ju inte haft möjligheten att vara hemma med honom som han behövde det här året eller halvåret som det blev då. Det hade ju inte gått om vi inte hade fått det ersatt. Då hade man inte klarat ut att genomföra det. Det är inte många som kan gå på en lön ett helt år liksom –
Familjehem 1

Alltså det är ju det att folk tror, nu tjänar ni kosing på att vara familjehem. För det första så gör man inte det för pengarnas skull och gör man det för pengarnas skull så är du helt ute och reser. - Familjehem 4

Samtidigt får man ju tänka att jag jobbar ju 24 timmar om dygnet med tonåringarna, om man nu ska dra det så... så egentligen har jag en sjukt dåligt timpeng för någon som jag har ansvar för, ska se till att den mår bra och har allting som den behöver. Å andra sidan ska man inte heller se det som att jag håvar in pengar för att ha någon, absolut inte. Däremot ska jag ha något för att jag gör det, för jag tar hand om någon annans barn och ser till så att den har det bra. Det är klart att det ska finnas omkostnader och arvode och allt det här, men vi går inte under om vi inte har någon som inte bor här på ett tag liksom... - Familjehem 5

Familjehem 2 påpekar att de är ”medvetna om att det är ett uppdrag från kommunen (med andra ord ett jobb)”, men enligt familjehemsmamman är de alla en familj. På frågan om den ekonomiska ersättningen påverkar uppdraget uppger hon: ”nej absolut inte, man är ju underbetald... verkligen för allt arbete man gör,”. Familjehemsmamman uppger att ersättningen för det placerade barnet inte är en stor inkomst. Eftersom ersättningen inte enbart ska täcka utgifter för materiella produkter och tjänster t.ex. skor, kläder och läkarbesök, men också hennes insats i att tillgodose det placerade barnets behov. Denna gör att hon inte kan arbeta utanför hemmet mer än 50%. Familjehemsmamman menar att hennes insats för det placerade barnet är långt mer än 50% och därmed gör hon snarare en ekonomisk förlust än vinst i ersättningen som erhålls.

I Familjehem 3 är den ekonomiska ersättningen en pågående diskussion. Familjehemsmamman berättar att den placerade tonåringen tror att hon enbart tar emot henne på grund av den ekonomiska ersättningen, vilket mamman dementerar: ”Du är inte här bara för pengarnas skull. Jag jobbar, jag har pengar. Men jag vill gärna hjälpa dig...”

Höjer (2001:22-23) menar att den ekonomiska ersättningen är tabubelagt området. Den tabubelagda synen upplevs inte i uppsatsens empiriska undersökning. Trots ambivalens till ersättningen uppfattas inte respondenterna känna den ekonomiska frågan som tabubelagd, utan snarare som en viktig del att poängtera. Utifrån den empiriska undersökningen går det att tolka frågan som en betydelsefull del i uppdraget, vilken bör uppmärksammas mer. Respondenterna är alla väl medvetna om att uppdraget bidrar med en ”lön” och kan inte ”sopa

detta under mattan”. Däremot upplevs de handskas med frågan på olika sätt, och likaså i olika mån. Höjer (2001:111-112) förklarar även den ekonomiska ersättningen som ambivalent. Undersökningens respondenter upplever ersättningen något de anses vara förtjänta av, samtidigt som att det råder en tveksamhet i att ta emot ”lönen” för barnet/ungdomen. Författaren talar om att den traditionella synen på familjehem handlar om välgörenhet, där pengar inte ska ha någon betydelse. Hon resonerar även kring begreppet ”professionella vårdare” och ser detta som en ”lösning” för familjehemsföräldrar. Detta kan uppfattas som en lättnad då ett misslyckade som familjehemsförälder kan betecknas som ett professionellt misslyckande, istället för ett föräldramisslyckande.

Upplevs uppdraget som en professionell roll för uppsatsens respondenter? Trots en gemensam uppfattad ambivalens för samtliga familjehem upplevs en viss skillnad i familjehem med tonårsplaceringar jämfört med familjehem med småbarnsplaceringar. I Familjehem 5, som har tonårsplaceringar, uppfattas uppdraget något som man skall erhålla en lön för. Familjehem 4, vilka innehar en småbarnsplacering, upplever att den ekonomiska ersättningen går att bortse från. Familjehem med tonårsplaceringar kan därför upplevas ha en mer professionell roll gentemot uppdraget och ungdomen. Scofield's (2002:259) resonemang om långtidsplaceringar, vilka ger barnen en känsla av samhörighet, bidrar här till en tolkning av familjehemmen med de tillfälligt placerade tonåringarna. Ungdomarna i Familjehem 5 och Familjehem 3 är tillfälligt placerade och detta kan tolkas som en bidragande faktor i ”pengafrågan”. Den ekonomiska ersättningen uppfattas att stärkas i samband med tillfälliga placeringar. Det går att se att pengafrågan i Familjehem 3 upplevs, av ungdomarna, som ett motiv i att familjen åtagit sig uppdraget. Detta kan bero på en saknad av en total samhörighet i familjehemmen med tillfälliga tonårsplaceringar. Pengafrågan kan således upplevas att vara en större påverkan i Familjehem 3 och Familjehem 5.

Utifrån empirin går det inte att uppfatta någon tydlig satsning på yrkeskarriär för kvinnorna, däremot upplevs en karriärsatsning inom familjen och familjehemmet. Beck (1998:23) uppger att dagens samhälle till viss del fortfarande bygger på tilldelning av ojämna könsroller. Denna tilldelning framhäver kvinnans underordning i ekonomi, vilken utmärker sig i undersökningens empiri. Kvinnans yrkeskarriär innebär som mest ett halvtidsarbete, utöver familjehemsuppdraget. Då familjehemsuppdraget medför en ekonomisk ersättning, i form av en lön, väger denna upp en yrkeskarriär. Familjehemskarriären erhåller en utveckling av omsorg och bidrar familjen med en samhällsnyttig insats, som kan likställas som en lön. Däremot är det inte självklart om denna extra lön är nödvändig, trots familjehemmens

utsagor. I vilken mån behövs ersättningen (arvodesdelen och omkostnadsdelen)? När en familj får tillökning innebär detta både mer av föräldrarnas tid samt ytterligare utgifter. Från staten erhåller familjerna ett barnbidrag och detta kan jämföras med hur det ser ut i ett familjehem. Familjehemmet bör på så vis kunna hantera försörjning och uppfostran utan en arvodesdel, endast med en omkostnadsdel, som kan jämföras med barnbidraget. Det kan tolkas att de placerade barnen blir som ett jobb för familjehemsföräldrarna, trots att de uttrycker att så är inte fallet. Som nämnt ovan upplever samtliga familjehemsföräldrar en ambivalens då de upplever sig vara förtjänta av ersättningen, samtidigt som de uttrycker familjära känslor till de placerade barnen.

7.2 Barnets roll och synen på familj

Här förklaras barnets roll och synen på familj, uppsatsens andra frågeställning. Familjehemsföräldrarnas utsagor bidrar till tolkningar kring barnets trygghet och integrering. Vidare diskuteras om familjehemmen kan vara ”riktiga” familjer.

7.2.1 Barnets förtroende för familjehemmet

I detta avsnitt diskuteras hur familjehemsföräldrar upplever barnets trygghet tillsammans med begrepp såsom förtroendesamhälle och säkerhetslöften. Dessa begrepp kan kopplas till resonemang om barnets trygghet då barnet måste känna tillit, samt få en bekräftelse på att familjehemsföräldrarna finns där för det.

Jag har sagt till soc att ni kan ta betalningarna för henne, bara ni kan garantera att hon får stanna här. Alltså där är inga pengar värda som skulle liksom kunna ersätta henne på något sätt. – Familjehem 4

Alla som har bott här tycker jag jättemycket om, jag har kontakt med alla och de är alltid välkomna hem här om det är någonting. Det blir ju så alltså... jag tycker om dem som bor här, det är viktigt att man ska känna så... - Familjehem 5

Genom individualiseringen går det att utmärka ett nytt samhällsperspektiv – risksamhället. Att leva i ett risksamhälle innebär att individuella val medför olika risker. I ett familjehem kan t.ex. en upplevd risk vara en bristande trygghet för det placerade barnet i familjehemmet. Fergusson (1997:225) skriver om trygghet för barn och kopplar samman detta med att vi idag lever i ett förtroendesamhälle. Detta går att beakta i det känslomässiga engagemang som

familjehemsföräldrar upplever sig ha till de placerade barnen. Barnen behöver någon att känna förtroende till, för att kunna skapa en trygg bas. Detta behöver de, då de oftast tidigare levt i missförhållanden. Med missförhållande menas att barn far illa, eller riskeras att fara illa. Socialtjänstens uppgift är enligt Socialtjänstlagen 5 kap. 1§: ”... att förhindra att barn och ungdom far illa [...] uppmärksamma och verka för att barn och ungdom inte vistas i miljöer som är skadliga för dem...”

I anknytning till förtroendesamhället går det att finna Becks (1998:24-25) begrepp – *säkerhetslöfte*. Detta kan innebära att familjehemsföräldrarna måste utlova de placerade barnen en trygghet. Familjehem 4 har en liten flicka på ett år placerad. Familjehemmet ser henne som sin egen där flickans säkerhet är mycket viktig för dem. Det går att tolka ur Familjehem 4:s citat att familjehemmet ger ett säkerhetslöfte kring barnets placering. Även om citatet konkret handlar om en ekonomisk aspekt, går det att finna relevans för ett säkerhetslöfte. Familjehemsföräldrarna ger ett säkerhetslöfte genom att utlova en trygghet för barnet, genom att garantera det en placering hos dem, med eller utan ersättning. Det går dock att ifrågasätta om familjehemsföräldrarnas utlovade säkerhetslöfte, inte endast är för flickans trygghet utan även för sin egen skull. För tillfället fungerar placeringen bra, vilket leder till en tolkning om att säkerhetslöftet egentligen handlar om familjehemsföräldrarna. Genom att uttrycka sig som de gör, går det att tolka att de vill framstå som ett exemplariskt familjehem, både för Socialtjänsten och samhället. En möjlig tolkning av familjehemsföräldrarnas uttalande är därför att säkerhetslöftet grundar sig i ett bekräftelsebehov. Bekräftelsen kan tolkas vara en önskan om gott rykte hos Socialtjänsten och andra sociala nätverk. Denna önskan kan upplevas som en försäkran för dem om att få behålla barnet, där familjehemsföräldrarna utlovar en trygghetsgaranti för det.

Även Familjehem 5:s citat kan ses som ett säkerhetslöfte. Familjehemsmamman berättar att familjehemmet fortfarande har kontakt med tidigare placeringar, och att de alltid är välkomna hos dem. Säkerhetslöftet mynnar således ut i familjens utlovade trygghet för tidigare placerade barn. Begreppet kan uppfattas som ett övertygande om att familjen är snälla och där det kan upplevas att familjehemsmamman utger en exemplarisk bild av familjehemmet och dess medlemmar som kärleksfulla och goda människor.

7.2.2 Barnets integrering i familjehemmet

I detta avsnitt diskuteras i vilken grad familjehemsföräldrarna känner att det placerade barnet/barnen integreras i familjen. Här diskuteras begrepp som primär relation och känslomässigt engagemang.

Olika familjehemsföräldrar ger nedan beskrivningar om hur de upplever uttrycket känslomässigt engagemang:

Nu får vi gå in med de förutsättningarna att, eller vi visste ju inte då, om att han skulle bo här alltid. Jag har hört familjehem som tänker: *Alltså jag släpper inte riktigt känslorna, för att ifall de får åka iväg och så. Men vi kände liksom att; nej, nu kör vi på här och så får vi ta det då om det skulle bli så att han inte stannar...*[...] han känns som vårt barn, han känns som ett tredje barn i familjen, det gör han. – Familjehem 1

Ja, hon har en sådan roll i familjen att det är liksom ens egna. Jag har sagt det, att lägg fram papperna så adopterar vi henne. Alltså hon är ju som vårt eget [...] Det är det som är jättesvårt för samtidigt så måste du ha med dig att en vacker dag kan hon åka hem. Det är inte vårt biologiska barn. Hur mycket vi än vill det så är hon inte det och kommer aldrig att bli det. Samtidigt så måste vi ta henne an oss som vårt eget för att hon ska bo här och att hon ska vara här och få en familj, för detta är hennes familj. Jag är hennes mamma och det är hennes pappa. Fast vi är inte hennes biologiska föräldrar. – Familjehem 4

Vi blir ju inte mamma och pappa och det ska man ju inte heller, de har ju sina föräldrar. Alltså föräldrarollen har vi på det sättet att strukturen och reglerna måste finnas där, och kärleken och såhär. Men hur ska jag förklara, samtidigt kan jag inte få den kärleken eller den rollen eftersom de är så mycket äldre liksom, alltså förstår ni? Det blir mer än vän som man tycker sjukt mycket om och som man vill det bästa liksom. Tonåringen säger ju nu att ”jag har kommit till en familj nu och fått en familj”, säger han... Och det är så vi vill ha det, han ska vara en av oss liksom. – Familjehem 5

Mitchell et al. (2009:180-181) påpekar vikten i att barnen integreras i familjehemmen. Beck (1998:195) instämmer med Mitchell et al. (2009:180–181) och anmärker även att en primär relation är en relation dit all energi riktas utav familjehemsföräldrarna. Upplever familjehemsföräldrarna relationerna till de placerade barnen som primära?

Familjehemsmamman i Familjehem 1, som innehar en småbarnsplacering, berättar att barnet kom till dem som 2-åring och snabbt kändes som en del av familjen. Med citatet i beaktande går det att utmärka många goda ord från familjehemsmamman i Familjehem 1. Familjehemsmamman upplever att barnet är anpassat och integrerat i familjen. Hon upplever att han smälter in bra i familjen, då han är lika utåtriktad och aktiv som de resterande familjemedlemmarna. Hon uppfattar även att de biologiska barnen ser honom som ett syskon, där de både leker och bråkar som de flesta syskon. Vidare berättar hon anledningen till att de valde att ta emot ett barn som är yngre än familjens biologiska barn. Valet grundade sig i att hon trodde att det skulle vara bra för honom att ha dem som förebilder, då de redan passerat de utvecklingsstadierna. Allt ovan nämnt bidrar till en tolkning om att familjehemsmamman upplever en central, primär relation till att det placerade barnet. Dock går det att ifrågasätta hennes uppfattning, då barnet kanske egentligen behöver lugn och ro. Det placerade barnet kanske behöver full uppmärksamhet och tillgivenhet från familjehemsföräldrar, beroende på vilken bakgrund barnet har.

Liksom Familjehem 1 menar Familjehem 4 att placeringen av deras lilla flicka är primär då de ser henne som "sin egen". Flickans primära roll förklaras vara stark, där familjen upplever sig ha ett känslomässigt engagemang. Detta medföljer att familjehemsföräldrarnas egna behov och önsknings får vänta. Den primära relationen kan upplevas som stark då de uttrycker en form av maktlöshet när de berättar att hur mycket de än vill så är flickan inte deras biologiska. Detta påvisar att familjehemmet skulle göra vad som helst för att flickan ska få räknas som deras, vilket hon endast skulle kunna göra genom en adoption.

Familjehem 5, som innehar tonårspliceringar, utmärker sig med en skillnad mot de andra familjehemmen. Vid tonårspliceringar går det inte att upptäcka några tydliga tendenser till primära relationer mellan familjehemsföräldern och de placerade tonåringarna. Det går däremot att finna termen "extra" barn. Detta kan medföra att det känslomässiga engagemanget inte är lika starkt som i familjehemmen med småbarnsplaceringar. Hade det känslomässiga engagemanget varit lika starkt hos familjehemmen med tonårspliceringarna, hade de antagligen inte kallat dessa för "extra" barn. På liknande sätt som Familjehem 5, förklarar Familjehem 3 deras känslomässiga engagemang till de placerade tonåringarna följande: "Vi binder oss inte riktigt känslomässigt på det sättet, det gör vi inte...". Trots det menar familjehemsmamman att de ändå har bibehållen kontakt med de tidigare placerade tonåringarna. Enligt familjehemsmamman har de varit en del av familjen och kommer på så vis alltid att ha en speciell plats. Vad kan anledningen vara till att familjehemmen med

tonårsplaceringar inte uppfattar att de har denna primära roll? Det går att utmärka ett mönster för respektive typ av placering. En tolkning kan vara att tonåringarna är ”vuxna” och mer självgående, då det upplevs på detta vis i uppsatsens empiriska undersökning. En annan tolkning kan vara att familjehemmen med tonårsplaceringar har tillfälliga placeringar, till skillnad från familjehemmen med småbarnsplaceringar, vilka är långtidsplacerade.

7.2.3 Familjehem – en ”riktig” familj?

I detta avsnitt diskuterades innebörden av en ”riktig” familj och hur familjehemmen upplever detta begrepp.

Jag tycker att tar man på sig an en sådan här sak så får man finnas där för de här barnen, man kan inte bara försvinna när uppdraget slutar. Jag finns fortfarande där för barnet och barnet är här och vi firar fortfarande barnets födelsedag här. Även om det inte blir lika mycket och man har inte det ansvaret så som människa så bryr man ändå sig, det har ju varit en familjemedlem som har bott hos en. – Familjehem 2

Höjer (2001:32,222) och Johansson (2009:82-83,87) förklarar familjebegreppet som komplext där familjehemmet kan ses som en ”familj” som bidrar till gemenskap och samhörighet. Familjehem 2 förklarar att de barn som placerats där ses som en i familjen, även när uppdraget är slutfört. De poängterar att barnets placering i familjen inte upphör trots att uppdraget avslutas. Det går följaktligen att tolka familjehemmets engagemang i barnets liv då de upplevs bidra med trygghet även efter ett avslutat uppdrag. Familjehem 2:s citat kan innebära att det är viktigt att familjehemsföräldrarna finns kvar för barnet oavsett omständigheter. Barnet ska få känna att det tillhör en riktig familj där familjemedlemmarna ställer upp för varandra. Kan ett familjehem räknas som en ”riktig” familj? Enligt Schofield (2002:271) kan ett familjehem vara en ”riktig” familj. Det går det tolka att Familjehem 2 uppfattar sig som en ”riktig” familj, där de placerade barnen är inräknade. Familjehemmamman upplever att alla har en plats som bidrar till familjens helhet. Hon menar att hon lägger stor vikt vid att alla ska känna sig älskade och att ingen ska känna sig utanför. Genom detta går det att göra ett antagande att familjen ingår i begreppet ”riktig familj”. Det är viktigt att alla känner en samhörighet och gemenskap, vilket även Schofield menar är grund för att ett familjehem kan räknas som en ”riktig” familj.

Ett begrepp som kan förklaras vara närbesläktat med innebörden av en ”riktig” familj är kärnfamiljen. Samtliga familjer visar tendenser till den traditionella kärnfamiljen. Det är alltså möjligt att påstå att ett familjehem är en kärnfamilj, det vill säga där kvinnan tar sig an omsorgsrollen och väljer bort heltidsarbete (Finn 1994:389, Höjer 2001:20, Andersson 2001:239 & Vinnerljung 1996:125). Familjehemmens egna fria val genom individualiseringen bidrar till att de motarbetar kärnfamiljens upplösning. Däremot kan de aldrig bli en biologisk familj, hur mycket familjehemsmedlemmarna än önskar detta.

Oavsett vilken familjebildning man lever i menar Johansson (2009:16) att individualiseringen har en stor betydelse för hur resonemang inom familjen förs. För att familjerelationerna ska vara fungerande måste samtliga familjemedlemmar lära sig att samarbeta och kompromissa. Vid tal om en eventuell placering i en familj bör således samtliga familjemedlemmar föra sina resonemang. I familjehem vilka har biologiska barn som är tonåringar framgår det att, innan eventuell placering, förs ett ”husmöte”. Familjehemmen påpekar att på dessa ”husmöten” framförs samtliga familjemedlemmars intresse, där de biologiska barnens åsikter också poängteras som viktiga. I familjehem där de biologiska barnen är små berättar föräldrarna att barnen inte tillfrågas. Således går det här att uppfatta att i familjehem med småbarn förs resonemang inom familjen endast genom föräldrarna. Det går att tolka att föräldrarna inte upplever att barnen är stora nog att svara på dessa frågor. Däremot går det att ifrågasätta, då även dessa barn påverkas av en ny familjemedlem. Föräldrarna menar dock att om de biologiska barnen inte kommer överens med det familjehemsplacerade barnet, får de ta ställning till det då. Detta kan innebära att samtliga familjemedlemmars resonemang inom familjen förs först under en pågående placering.

7.3 Relationen till biologiska föräldrar

Detta avsnitt förklarar familjehemsföräldrars relationer till de biologiska föräldrarna, uppsatsens tredje frågeställning. Familjehemsföräldrarnas utsagor bidrar här till tolkningar om hur en konfliktfylld relation kan främja barnets välmående. Vidare tolkas familjehemsföräldrarnas och de biologiska föräldrarnas splittrade åsikter kring barnets/ungdomens bästa.

7.3.1 Samhällsförändringar medför nya krav på föräldraskap

Norström & Thunved (2011:392) uppger att familjehemsuppdragets syfte bland annat innebär att upprätthålla kontakt med de biologiska föräldrarna, vilket Höjer (2001:24,28) beskriver fungerande, tolerant eller fyllt med konflikter. Här diskuteras hur familjehemsföräldrarna upplever relationerna biologiska föräldrarna. Hur kontakten upprätthålls med de biologiska föräldrarna är ofta avgörande för hur väl placeringen fungerar.

Familjehem 4 upplever att den biologiska mamman inte uppmärksammar sitt barn. De sammanfattar, att istället för att vara med sitt barn under besöken, sitter hon hellre i konversation med dem: ”Hon sitter gärna och pratar med oss [...] Vi ska ju inte vara kompisar men vi ska ju ändå kunna, på grund av barnet kunna ha en bra relation”.

I mitt fall där pappan är väldigt mindre begåvad kan lägga över jättemycket... bara ett samtal kan få barnen att komma ner, komma ner så lågt att det kan ta två tre veckor för mig att bygga upp igen... så kan han få det att rasa igen genom att bara prata i telefon... och då kan ni själv tänka er hur ett umgänge kan se ut... nu har de inte träffat sin pappa på två år och det har varit helt underbart, hemskt att säga så, men de har haft telefonkontakt...
- Familjehem 2

Hon har gjort oss otroligt mycket illa. Vi har fått ha överfallslarm och det har varit poliser och dittan och dattan. Så att ja, visst det var liksom ett helt år som vi gick och tittade ut genom fönstret varenda gång det kom en bil förbi. Ja det har varit väldigt mycket, vi har känt oss hotade och hon har anklagat oss för övergrepp och allt möjligt... - Familjehem 1

Biologiska föräldrar som har sina barn placerade i familjehem, kan förklaras vara föräldrar som inte uppfyller samhällskraven. Dessa samhällskrav förändras i takt med moderniseringen, där Becks (1998:44-45) teori om risker och krav, kan bidra till att förklara vad ett ”gott föräldraskap” innebär. När det ställs nya krav är det även svårare att hålla sig inom ramen för vad en ”god förälder” innebär. Ett placerat barn kan tolkas vara en konsekvens av en förälder som inte uppfyller de nya samhällskraven. I Familjehem 1, 2 och 4 upplever familjehemsföräldrarna att de biologiska föräldrarna utgör varierande svårigheter. Höjer (2001:28) menar liksom andra författare att det ligger vid stor vikt att behålla kontakten med föräldrarna. Samtliga författare menar att kontakten även kan vara avgörande för hur uppdraget fungerar. Familjehem 4:s citat utmärker sig från de andra nämnda familjehemmen,

då familjehemsföräldrarna inte upplever någon direkt relation mellan barnet och den biologiska mamman. Enligt familjehemsföräldrarnas upplevelser går det att tolka den som obefintlig och att den vore lika bra att avbryta. Om relationen gynnar barnets utveckling eller inte är svårt att avgöra, då relationen inte verkar finnas. Följaktligen går det här att tolka att den biologiska mamman inte uppfyller kraven för var en god förälder innebär, då hon inte uppmärksammar sitt barn.

Familjehem 2 skiljer sig från Familjehem 4 där familjehemsföräldrarna uppfattar att relationen påverkar de placerade barnen negativt. Det går genom den empiriska undersökningen att uppfatta att fadern önskar ha en god relation till barnen, vilka familjehemsföräldrarna upplever påverka dem omvänt. Det går att tolka att familjehemsföräldrarna inte upplever att fadern uppfyller samhällskraven. Med undersökningens empiri som utgångspunkt går det att uppfatta att Familjehem 2 önskar att kontakten med den biologiska fadern upphör fullständigt, då de upplever att den försämrar barnens välmående.

Den empiriska undersökningen visar på samma resonemang som Beck (1998:44), att individer gör vad som helst för att undvika risker och krav. I Familjehem 1 uppmärksammas en biologisk mamma som kan antas att inte uppfylla dagens krav på vad en god förälder innebär. Trots detta, så verkar hon vara beredd att göra vad som helst för att få tillbaka sitt barn. Det kan uppfattas att den biologiska mamman gör allt för att barnet skall bli hennes igen. Hennes hot och anklagelser kan förklaras som ett försök att bevisa sin duglighet som förälder, att hon kan ge god omsorg och fostran. Den biologiska mammans kontakt verkar inte bidra till barnets välmående. Det går således att tolka att den biologiska mammans rätt till att träffa sitt barn, överstiger barnets bästa, och likaså familjehemmets bästa.

7.3.2 Splittrade åsikter kring barnets bästa

Familjehemsföräldrars konfliktfyllda relationer till de biologiska föräldrarna kan påverka uppdraget negativt. Höjer (2001:26-27) förklarar att de biologiska föräldrarnas, och familjehemmets inställningar till barnets bästa, kan vara splittrade.

Nu är det bara deras pappa kvar och det har varit mycket tvister om att han vill ha hem sina barn och han fixar absolut inte det. Han har missbruksproblematik och har kommit på umgänge påverkad och det har slitits mycket. Den här oron som man har inom sig, tänk om han skulle vinna

en sån sak och barnen skulle få komma hem till honom. All deras trygghet och allt skulle bara försvinna... - Familjehem 2

Nej, biologiska föräldrar har vi inte haft problem med. Dom är så stora så, det har varit ibland... *”ja men då går jag till mamma eller ringer jag mamma”* och även att de ringer mamma (biologiska) lite extra, när dom inte fått som dom vill... - Familjehem 3

Vi har haft en som varit tuff, annars har vi haft ganska bra familjerelationer med den biologiska föräldern liksom [...] Oftast blir biologiska föräldrar lite avundsjuka när man lyckas och då vill de gärna komma med något om att man är dum eller någonting. När vi lyckas så blir det ju jobbigt såklart, det tar ju emot ju.[...] Många gånger är det pengar, ni kan ge dem det och ni kan köpa det och dator för att ni får pengar. Nej riktigt så funkar det inte liksom.
– Familjehem 5

Ett familjehem som utmärker sig i den undersökta empirin är Familjehem 2. Mamman i hemmet uttrycker oro för de placerade barnen, då hennes upplevelser är att pappan har ett oförutsägbart beteende. Det går således att ifrågasätta om en bibehållen kontakt egentligen är för barnens bästa. Familjehemsmamman upplever att umgänge och telefonkontakt påverkar de placerade barnens utveckling och uppväxt negativt. Enligt familjehemsmamman innebär det svårigheter i upprätthållandet av en god relation med den biologiska pappan. Detta medför i sin tur en svårighet för de placerade barnens relation till pappan. Om vi ser till den biologiska pappan går det att uppfatta det som att han har en annan syn på vad barnens bästa är, nämligen att leva ihop med honom. Men hur bra är det egentligen att upprätthålla en icke välmående kontakt? Handlar det om barnets bästa eller om de biologiska föräldrarnas rätt i att träffa sina barn? Som nämnt ovan visar forskning att en upprätthållen kontakt kan innebära en positiv påverkan på barnets utveckling och välmående. Då en väl fungerande kontakt bidrar till barnets välmående, går det att tolka att en konfliktfylld relation, bidrar till ett osunt välmående. Familjehem 2 upplevs inte ha en fungerande kontakt med den biologiska fadern. Det går således att ifrågasätta om denna verkligen gynnar barnens uppväxt och välmående. Familjehemmets och pappans splittrade åsikter om barnets bästa upplevs att medföra en svårhanterlig kontakt för barnen.

I den undersökta empirin utmärks en skillnad i familjehem vilka har tonåringar placerade hos sig. I dessa familjehem kan det uppfattas en avsevärd mindre påverkan av biologiska föräldrar

jämfört med småbarnsplaceringar. Familjehem 3 innehar tonårsplaceringar vilka är exempel på detta där relationen i nuläget fungerar bra. Även Familjehem 5 innehar tonårsplaceringar där de delar en liknande uppfattning som Familjehem 3. Däremot uppfattar familjehemsmamman ett avundsjukt beteende hos de biologiska föräldrarna, när det går bra för ungdomen i familjehemmet. Föräldrarnas splittrade åsikter gentemot mot familjehemmets, kan uppmärksammas i verbala förolämpningar. Kan det handla om att de biologiska föräldrarna försöker hävda sig gentemot familjehemsföräldrarna? De uttrycker att de inte har haft de förutsättningarna som gör att de lyckas i sitt föräldraskap. Påpekande om familjehemsföräldrarnas uppfostringsteknik, går att uppfattas handla om avundsjuka hos de biologiska föräldrarna. Det går således att tolka att dessa verbala anklagelser kan upplevas bidra till en ökad självkänsla hos de biologiska föräldrarna, där deras föräldraroll kan förstärkas. Dessa verbala angrepp kan vara en framställning om att de inte upplever sig behöva hjälp med sin ungdom eller åtminstone veta vad som är bäst för denne.

7.4 Utmaningar och förmåner med uppdraget

Detta avsnitt förklarar familjehemsföräldrars utmaningar och förmåner med uppdraget, uppsatsens fjärde frågeställning. Här går det att tolka att familjehem och dess sociala nätverk kan påverkas av uppdragets konsekvenser. Vidare analyseras familjehemmets utsagor kring att en kärleksfull omsorg väger upp svåra stunder.

7.4.1 Andra sociala nät påverkas

Uppdragets utmaningar och konsekvenser är något som utmärker sig i undersökningens empiri. Becks resonemang i Giddens (2003:79,546), om att risker och konsekvenser är universella, går att tolka i förhållande till att familjehemmet och andra sociala nätverk påverkas. Familjehem 1:s oro över att uppdraget påverkar hela familjen, samt även andra sociala nätverk utanför familjehemmet, är ett faktum för familjehemsmamman.

Hade vi vetat hur det skulle bli och inte kände barnet så hade vi nog aldrig gett oss på det här. För att gå och vara rädd för sina egna barns säkerhet och så också, det är inte precis någonting man hade räknat med [...] Skolorna fick ha dörrarna stängda där våra barn också gick och beredskap på dagis [...] Vi var ju helt förföljda liksom, hennes bil var ju överallt, hon försökte ta barnet från dagis och så sitter man på jobbet tre mil bort och, man kan inte göra någonting - Familjehem 1

När en familj tar sig an ett familjehemsuppdrag påverkas alla individer i familjen. Höjer (2012:160-161) menar att en ny familjebildning bildar nya relationer, vilket medför att samtliga familjemedlemmar påverkas och måste anpassa sig till det placerade barnet/ungdomen. Det går således att ifrågasätta familjehemmets oro över sina egna barn, då den nya familjebildningen är ett faktum i att samtliga familjemedlemmar påverkas. Hur bra kan familjehemmet vara för det placerade barnet, då det råder ovisshet och oro? Baserat på citatet ovan går det att uppfatta att familjehemmet inte var fullt medvetna om vad uppdraget skulle innebära. De har ställts inför utmaningar och konsekvenserna har påverkat samtliga familjemedlemmar. Dessa konsekvenser har inte endast påverkat familjen, utan även förskola/skola, personal, övriga förskole/skolbarn och andra sociala nätverk. Det går således att ifrågasätta om familjehemmet bidrar med ett välkomnande hem och en känsla av samhörighet, vilket enligt Schofield (2002:259) och Mitchell et. al (2009:180-181) främjar uppdraget. Genom att familjehemmet hela tiden finner oro och rädsla går detta att ifrågasätta. Trots resurser som beredskap på skola och dagis, går det att tolka att barnets välmående ändå påverkas. Vem mår egentligen bra av att behöva vara inom lyckta dörrar med en konstant oro? Då barnet befinner sig i denna miljö går det att tolka att även det påverkas av denna miljö.

7.4.2 ”Tillfälliga vårdare” – men ändå inte?

Uttrycket ”tillfälliga vårdare” utgör en skillnad i vår empiri mellan familjehem med småbarnsplaceringar och familjehem med tonårsplaceringar. De familjehem med småbarnsplaceringar uppfattar sig inte som ”tillfälliga vårdare”. De familjehem som har tonårsplaceringar känner i större grad igen sig i begreppet. Detta kan bero på att de familjehem som har tonårsplaceringar har tillfälliga placeringar. De är medvetna om att tonåringarna är där under begränsad tid.

Jag tror att som familjehem så måste man ha den här bak någonstans, för annars blir det som en ”käftasmäll” det en dag när dem ringer och säger att hon ska hem... - Familjehem 4

Det är vi som har bytt blöjor, torkat kräk och funnits vid barnets sida de senaste åren, och det finns ett starkt känslomässigt engagemang... – Familjehem 1

Det gör jag nog... Man måste ha det i bakhuvudet hela tiden, att barnet eller tonåringen kan åka hem när som. Barnet eller tonåringen kan åka hem när

som. Samtidigt får jag göra det bästa så länge det går. Vill de sen inte ha min hjälp, eller inte föräldrarna, då kan jag inte göra så mycket... - Familjehem 5

Familjehem 3 förklarar begreppet ”tillfälliga vårdare” följande: ”Jag brukar säga att det är mitt extrabarn, och att jag är extramamma”.

Buehler et al. (2003:77) menar att kärleken till barnet kan göra uppdraget komplext. Det går att tolka motstridiga sidor på forskning inom detta område. Forskning uppger att älska ett barn för mycket bidrar till svårigheter i genomförandet av uppdraget, då dess syfte är att främja barnets kontakt med sina biologiska föräldrar (Buehler et al. 2003:77 och Norström & Thunved 2001:392). Samtidigt påvisar forskning även att barnet skall integreras i familjehemmet, där kärlek och en känsla av samhörighet skall ges (Schofield 2002:259 och Mitchell et. al 2009:180-181). Uttrycket ”tillfälliga vårdare” kan här tolkas vara dilemmat att ta hand om barnet som sitt eget där de bör ge det kärlek och fostran, samtidigt som kontakten ska främjas med dess biologiska föräldrar. Uttrycket kan således förklaras som en svårighet i förhållande till det känslomässiga engagemanget.

I undersökningens empiri utmålas det en bild om att familjehemmen med småbarnsplaceringar, innehar ett starkt känslomässigt engagemang till sina placerade barn. Familjehem 4 upplever sig ha ett starkt känslomässigt engagemang till barnet, trots att de behöver vara beredda på en plötslig omplacering av det. Familjehemsmamman i Familjehem 1 berättar att hon inte kan ”hålla tillbaka med känslor” för det placerade barnet. Hon menar att hon inte har reflekterat så mycket över ifall barnet skulle bli omplacerat, men berättar att om det skulle ske så får hon ”ta den smällen då”. Det går här att ifrågasätta i vilken mån familjehemmens utmålade bilder av sitt känslomässiga engagemang, egentligen stämmer? För hur stort engagemang vågar man ge ett barn som inte är biologiskt och med risk för att det kan tas ifrån en utan förvarning? Det framgår i undersökningen att familjehemsföräldrarna upplever barnet som deras eget, samtidigt som de är medvetna om att det kan tas ifrån dem.

Buehler et al. (2003:68-69) uppger att en stressfaktor för familjehemsföräldrar bland annat handlar om en rädsla över att barnet skulle behöva lämna familjehemmet. Denna stressfaktor kan tolkas påverka familjehemsföräldrarnas känslomässiga engagemang till barnet. Detta kanske är ett sätt att skydda sig i att inte bli allt för sorgsna, vid en eventuell omplacering av barnet. Vidare går det att diskutera om skillnaden mellan familjehem med småbarnsplaceringar och familjehem med tonårsplaceringar. Familjehem 3 och 5 har

tonårsplaceringar. Genom undersökningens empiri går det att utmärka att i Familjehem 3 benämns familjehemsmamman som en "extramamma" vilket går att tolka som en annan benämning av uttrycket "tillfällig vårdare". Således går det att uppfatta att familjehem med tonårsplaceringar upplever att uttrycket "tillfälliga vårdare" lämpar sig i deras situation. Det går därför att tolka ungdomarnas tillfälliga placeringar som en förklaring till varför vissa familjehem väljer att förhålla sig till uttrycket.

7.4.3 Väger upp svåra stunder

Undersökningens empiri målar även upp en bild om att uppdraget inte endast innebär utmaningar, utan även förmåner. Dessa väger upp i svåra stunder och kan spegla sig i form av tacksamhet, kärlek och glädje. Familjehemsföräldrarna uppger liknande uttalande om diverse förmåner, där de finner dessa som en bonus i uppdraget:

När man trivs ihop och man kan förstå varandra och känner respekten, och känner att man gjort något bra. När de kommer hem med godkänt på något prov och man har hjälpt dem med något sådant. Eller de skriver något gulligt om en på Facebook eller man får ett sms, då blir man jätteglad. Det är det bästa, då känner man att de trivs här och är trygga och mår bra hos oss – Familjehem 5

Man får så mycket tillbaka som gör att man orkar kämpa vidare när det är jobbigt. Man får ju extra mycket med massor av extra kärlek tillbaka som man också kan få ge. [...] Det blir som en bonus, man blir så lycklig och jag känner att det är mitt diplom om det går bra och att jag har i alla fall lyckats med detta – Familjehem 2

Även övriga familjehem har liknande synsätt, vilka förklaras vara förmånerna med uppdraget. Höjer (2001:99) menar att genom ett familjehemsföräldraskap kan föräldrars engagemang bli till nytta för andra barn än deras biologiska. Ur detta går det att tolka en spiral där familjehemsföräldrarnas engagemang påverkar de placerade barnen/ungdomarna. En positiv spiral kan förklaras vara när familjehemsföräldrarna delar ut en god fostran i kärlek till barnen/ungdomarna, och när de i sin tur visar tacksamhet genom kärleksfulla bekräftelser. Familjehemsföräldrarna förklarar att det är detta som får dem att fortsätta vilja vara familjehem. Trots att det kan vara tuffa uppdrag, upplever familjehemsföräldrarna att barnens kärlek väger upp de svåra stunderna.

8 Avslutande diskussion

För att få svar på uppsatsens syfte och frågeställningar har våra intervjupersoner delat med sig av sina berättelser och erfarenheter om hur det är att vara familjehem. Perspektiven individualisering och risksamhället, samt tidigare forskning har använts i analys av empiri.

Genom undersökningens empiri går det att utmärka att motiven till varför familjehemsföräldrarna vill ta sig an uppdraget varierar. Resultaten kring motiven var förhållandevis lika i de familjehem där det hölls intervjuer. Svaren varierade men innehöll liknande resonemang där familjehemsföräldrarnas önskan om att hjälpa var stor. En del familjehem menar att de vill hjälpa barn som inte har samma förutsättningar medan andra påpekar att det känns naturligt och att man vet att det finns ett behov. Intressant för undersökningen var Familjehem 3 som inte sökte sig till att bli familjehem, utan blev tillfrågat om de kunde tänka sig att ta hand om en tonåring. Det går således att uppfatta med hjälp av individualiseringsprocessen att denna medför egna val, vilka kan påverka familjehemsföräldrars motiv. Oavsett om det har visat sig vara ett aktivt eller inaktivt sökande som familjehem, har familjen uttryckt ett eget beslut, och ett eget val, i att bli familjehem.

Resultaten påvisar att biologiska föräldrar påverkar vissa uppdrag mer än andra. Det går att utmärka en skillnad i småbarnsplaceringar jämfört med tonårsplaceringar, där småbarnsplaceringarnas biologiska föräldrar är mer inblandade i uppdraget. En annan aspekt som diskuterades i intervjuerna, var hur det placerade barnets biologiska föräldrar påverkade resten av familjen. Ofta var det i familjehem med småbarnsplaceringar som detta visade sig vara problematiskt. Speciellt i Familjehem 1 talades det mycket om hur den biologiska mamman påverkade hela familjen negativt och att hon ett tag började bli rädd för sina biologiska barns säkerhet.

En stressfaktor för familjehemsföräldrarna är risken att de placerade barnen ska behöva lämna familjen. Det känslomässiga engagemanget till barnen uppges vara svårt i förhållande till att barnen inte är deras egna och kan tas ifrån dem. Vissa familjehem engagerar sig mer i barnen/ungdomarna medan andra skyddar sig själva och är mer medvetna om att de inte är garanterade dem. Begreppet ”tillfälliga vårdare” uppmärksammas på olika vis av familjehem med småbarnsplaceringar och familjehem vilka innehar tonårsplaceringar. Familjehem med småbarnsplaceringar ser sig inte som ”tillfälliga vårdare”, utan primära vårdare. Familjehem med tonårsplaceringar upplever att uttrycket ”tillfälliga vårdare” till viss del anses korrekt, vilket kan beror på att tonårsplaceringarna är tillfälliga placeringar. Familjehemmen vilka

innehåller småbarnsplaceringar ser sitt placerade barn/sina placerade barn som "sina egna". De har på så vis en primär relation, vilken Beck (1998:195) uppger att det är dit familjehemsföräldrarnas energi riktas. Familjehemmen vilka innehåller tonårsplaceringar skapar även starka relationer till sina placerade barn, men uppger sig vara bland annat "kompisar med regler".

Undersökningen förhåller sig även till uppdragets ekonomiska ersättning. Den ekonomiska ersättningen är ett känsligt ämne vilket till och med anses vara tabubelagt enligt Höjer (2001:23). Här uppmärksammas inga direkta svårigheter i att ställa frågan, utan snarare att vissa familjehem kom in på temat ändå i form av "nej absolut inte, man är ju underbetald... verkligen för allt arbete man gör" och liknande påstående. Ingen av de familjehem som intervjuats ser familjehemsuppdraget som ett arbete, dock finns det viss ambivalens i att uppdraget kräver pengar för att kunna utföras. Eftersom familjehemsföräldrarna har denna syn på uppdraget finns det inte heller någon svårighet i att hantera ersättningsfrågan som ställdes. Med hjälp av undersökningens empiri går det även att uppmärksamma att jämställdheten inte är totalt i de familjehem intervjuer utförts. Fadern har arbetat heltid och modern har arbetat som mest halvtid. Vi kan således finna en karriärsatsning i att vara familjehem för modern och finna tendenser i att kärnfamiljen är bestående.

I dagens samhälle finner vi forskning om familjehemsföräldrarnas perspektiv på ett familjehemsuppdrag, som väntar. Vi menar att eftersom familjehemsvården är den mest nyttjade vården för barn och unga borde detta uppmärksammas mer. Familjehemsföräldrarnas upplevelser och erfarenheter borde få vara en grund i fortsatt forskning inom området, för att utveckla detta på bästa möjliga vis. Enligt vår empiri har vi uppmärksammat ersättningsfrågan som en påverkande faktor i uppdraget. Vi anser därför att denna aspekt bör uppmärksammas vidare i framtida forskning, i förhållande till familjehemsföräldrarnas uppdragssyn. Vi tror inte att man ska göra ersättningsfrågan märkvärdig eller nämna den som tabubelagd, utan istället framhäva dess betydelse för uppdraget.

I undersökningens empiri uppmärksammas motiv som bidrar till kärlek, gemenskap och samhörighet. Samtliga av de intervjuade familjehemmen kan tänka sig att bli vårdnadshavare för sina placerade barn. Familjehem 2 uppger ett tacksamt uttalande, där de upplever sig vara en "riktigt" familj, då här finns gemenskap och samhörighet: "Det är inte det viktigaste vem som har fött en och i vilken mage man legat i utan det viktigaste är den som har funnits och som tagit hand om en".

Referenslista

Andersson, G n.d., 'The motives of foster parents, their family and work circumstances', *British Journal Of Social Work*, 31, 2, pp. 235-248, *Social Sciences Citation Index*, EBSCOhost, viewed 24 May 2013.

Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. 1. uppl. Malmö: Liber

Beck, Ulrich (2000). *Risksamhället: på väg mot en annan modernitet*. Göteborg: Daidalos

Blom, Björn, Morén, Stefan & Nygren, Lennart (red.) (2006). *Kunskap i socialt arbete: om villkor, processer och användning*. 1. utg. Stockholm: Natur och kultur

Buehler, C, Cox, M, & Cuddeback, G 2003, 'Foster Parents' Perceptions of Factors that Promote or Inhibit Successful Fostering', *Qualitative Social Work: Research And Practice*, 2, 1, pp. 61-83, PsycINFO, EBSCOhost, viewed 24 May 2013.

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber

Bäck-Wiklund, Margareta & Johansson, Thomas (red.) (2003). *Nätverksfamiljen*. Stockholm: Natur och kultur

Börjeson, Bengt (red.) (1976). *I föräldrars ställe: en studie i fosterbarnens livssituation*. Stockholm: AWE/Geber

Canow, Isabella (2010). *Att hitta hem: en bok om och för familjehem i det mångkulturella samhället*. Stockholm: Föreningen Skyddsvärnet i Stockholm

Familjerätt på nätet (2010) "Särskilt förordnad vårdnadshavare" (elektronisk) <<http://www.socfamratt.se/barnets-foertraedare/saerskilt-foerordnad-vhv/1004-foermyndare>> (2013-06-08)

Familjerätt på nätet (2010) "Adoption" (elektronisk) <<http://www.socfamratt.se/barnets-foertraedare/saerskilt-foerordnad-vhv/1008-vid-adoption->> (2013-06-08)

FINN, J n.d., 'CONTESTED CARING - WOMENS ROLES IN FOSTER FAMILY CARE', *Affilia-Journal Of Women And Social Work*, 9, 4, pp. 382-400, Social Sciences Citation Index, EBSCOhost, viewed 24 May 2013.

Giddens, Anthony & Birdsall, Karen (2003). *Sociologi*. 3., omarb. uppl. Lund: Studentlitteratur

Hansson, K m.fl. (2004) *Fosterhem och familjebehandling* ingår i *Familjebehandling på goda grunder, en forskningsbaserad översikt*. Stockholm: Gothia

Höjer, Ingrid (2001). *Fosterfamiljens inre liv*. Diss. Göteborg : Univ., 2001

Höjer, Ingrid (2012). *Att vara familjehem – om ett delat föräldraskap*. I Bäck-Wiklund, Margareta & Johansson, Thomas (red.) (2012). *Nätverksfamiljen*. 2. utg. Stockholm: Natur & Kultur

Johansson, Thomas (2009). *Familjeliv*. 1. uppl. Malmö: Liber

Lundsbye, Maths (2010). *Familjeterapins grunder: ett interaktionistiskt perspektiv, baserat på system-, process- och kommunikationsteori*. 4. rev. utg. Stockholm: Natur & Kultur

May, Tim (2001). *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur

Mitchell, M, Kuczynski, L, Tubbs, C, & Ross, C 2010, 'We care about care: Advice by children in care for children in care, foster parents and child welfare workers about the transition into foster care', *Child & Family Social Work*, 15, 2, pp. 176-185, PsycINFO, EBSCOhost, viewed 24 May 2013.

Norström, Carl & Thunved, Anders (2011). *Nya sociallagarna: med kommentarer, lagar och förordningar som de lyder den 1 januari 2011*. 24., [rev. och utök.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik

Rättsnätet (2013-05-31) ”Socialtjänstlag, Socialtjänstlagen 5 kap 1 §

” (elektronisk) <<http://www.notisum.se/rnp/sls/LAG/20010453.htm>> (2013-06-08)

Rättsnätet (2013-05-31) ”Socialtjänstlag, Socialtjänstlagen 6 kap 6 §
” (elektronisk) <<http://www.notisum.se/rnp/sls/LAG/20010453.htm>> (2013-06-08)

Schofield, G 2002, 'The significance of a secure base: a psychosocial model of long-term foster care', *Child & Family Social Work*, 7, 4, pp. 259-272, Academic Search Complete, EBSCOhost, viewed 24 May 2013.

Sundell, Knut & Thunell, Mona (1997). Att arbeta som familjehem: en undersökning av familjehemsvården. Stockholm: Socialtjänsten, FoU-byrån

Sveriges Kommuner och Landsting (2012-11-27) ”Cirkulär databasen” (elektronisk)
<http://brs.skl.se/cirkular/cirkdoc.jsp?searchpage=brsbibl_cirk.htm&op1=&type=&db=CI RK&from=1&toc_length=20&currdoc=1&search1_cnr=12:62> (2013-06-08)

Sveriges Kommuner och Landsting (2009-10-04) ”Familjehemsvård” (elektronisk)
<http://www.skl.se/vi_arbetar_med/socialomsorgochstod/familjehem> (2013-06-08)

Vetenskaprådetets forskningsetiska principer 1990

Vinnerljung, Bo (1996). *Svensk forskning om fosterbarnsvård: en översikt*. 1. uppl. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete (CUS)

Bilagor

Hej!

Vi heter Emilia och Viktoria (22 respektive 21 år gamla) och är två blivande socionomer som studerar sjätte terminen på socionomprogrammet på Campus, Lunds Universitet. Under denna termin ska vi tillsammans skriva en C- uppsats där vi önskar förmedla hur familjehemsföräldrar upplever uppdraget och sin föräldraroll till det placerade barnet.

För att belysa uppsatsens syfte önskar vi att komma i kontakt med ca fem familjehem. Familjehemsföräldrar som är villiga att delta i undersökningen kommer vid ett enskilt intervjutillfälle på ca 1-1,5 timme få dela med sig av sina upplevda erfarenheter.

Viktigt att veta är:

- Ni kan när ni vill dra tillbaka samtycket, avbryta intervjun, samt själva bestämma om något ni sagt inte önskas finnas med i uppsatsen
- Vi kommer aidentifiera er i vår analys, era riktiga namn och adresser kommer inte framgå i vår uppsats
- Insamlat intervjumaterial kommer endast användas av oss och endast brukas i denna C-uppsats

Hör gärna av er vid intresse till oss, eller till er socialsekreterare vid önskan om att vi istället kontaktar er!

Med vänliga hälsningar Emilia och Viktoria

Kontaktuppgifter:

Emilia Cederholm

0734-388 470

Viktoria Osgyan

0767- 151 355

Intervjuguide

Hur ser er familj ut?

Hur länge har ni varit familjehem?

Vad var det som fick er till att vilja bli familjehem?

Hur ser det nuvarande uppdraget ut? Hur länge har ni haft det nuvarande uppdraget?

Hur ser relationen ut mellan era biologiska barn och det placerade barnet?

I *Nätverskfamiljen* skriver Ingrid Höjer (2012) att familjehemsföräldrar ändrar sin föräldrastategi till det placerade barnet då de inte kan vara lika spontana utan mer disciplinerade där de håller på regler och strikthet. Håller ni med?

Vad har det placerade barnet för roll i familjen?

Vilket är det lättaste med uppdraget?

Vilket är det svåraste med uppdraget?

Enligt Ingrid Höjer (2001) kan familjehemsuppdraget anses vara otydligt då familjehemsföräldrarna förväntas ge en god omsorg till det placerade barnet utan att ersätta dess vårdnadshavare. Trots detta förväntas de att uppfylla denna föräldraspekt trots att de endast bör se sig själva som ”tillfälliga vårdare”. Hur ser ni på hennes påstående?

Vilket ansvar anser ni att ni (familjehemmet) har över det placerade barnet?

Vilket ansvar anser ni att socialen har för det barn som är placerat hos er?

Anser ni att barnets biologiska föräldrar påverkar ert uppdrag? I så fall på vilket sätt?

Om ni blev tillfrågade, hur skulle ni ställa er till att bli vårdnadshavare till det placerade barnet?

Hur ser ni på den ekonomiska ersättning uppdraget ger? Påverkar ersättningen uppdraget?